

NATIONELLA CENTRET FÖR
UTBILDNINGSAUTVÄRDERING

DEN SVENSKSPRÅKIGA GRUNDSKOLAN – EN RESULTATÖVERSIKT

SAMMANFATTNINGAR 2:2024

Chris Silverström | Jan Hellgren
Jukka Marjanen | Jari Metsämuuronen

DEN SVENSKSPRÅKIGA GRUNDSKOLAN – EN RESULTATÖVERSIKT

Chris Silverström

Jan Hellgren

Jukka Marjanen

Jari Metsämuuronen

Nationella centret för utbildningsutvärdering

Sammanfattningar 2:2024

UTGIVARE Nationella centret för utbildningsutvärdering

OMSLAG OCH TYPOGRAFI Juha Juvonen (orig.) & Ahoy, Jussi Aho (edit)

OMBRYTNING PunaMusta Oy

ISBN 978-952-206-844-6 pdf

ISSN 2669-8811 (webbpublikation)

© Nationella centret för utbildningsutvärdering

Innehåll

1	Introduktion	6
2	Kort om elever i svenskspråkiga skolor	9
3	Vilka kunskapsmätningar deltar eleverna regelbundet i?	12
4	Hurdana kunskaper har eleverna i de lägre klasserna?	17
4.1	Årskurs 1–2	18
4.1.1	Modersmål och litteratur	18
4.1.2	Matematik	22
4.2	Årskurs 6	25
4.2.1	Kunskaper i finska i slutet av årskurs 6	26
4.2.2	Kunskaper i engelska efter årskurs 6	29
5	Hurdana är kunskaperna i årskurs 9?	32
5.1	Kunskaper i modersmål och litteratur i slutet av årskurs 9	33
5.2	Kunskaper i matematik i slutet av årskurs 9	36
5.3	Kunskaper i finska i slutet av årskurs 9	38
5.4	Kunskaper i engelska i slutet av årskurs 9	43
5.5	Bedömningen av elevernas kunskaper	47
6	Vad döljer sig bakom kunskapsskillnaderna?	49
6.1	Faktorer som i allmänhet har samband med kunskaperna	50
6.2	Läsning på fritiden	51
6.3	Attityder till ämnen i skolan	53
6.4	Faktorer som <u>inte</u> brukar ha samband med kunskaperna	55
6.5	Elever med olika stödbehov	57
7	Beröringspunkter mellan internationella studier och NCU:s utvärderingar	59
8	De senaste resultaten i en bredare kontext	63
9	Vilka slutsatser kan vi dra?	67
10	Vilka utmaningar har vi som jobbar med grundläggande utbildning på svenska?	71
	Litteratur	75

Introduktion

1

Den här publikationen är en lägesöversikt med fokus på elevernas kunskaper i den svenskspråkiga grundskolan i Finland. Översikten tar upp kunskaperna i både de lägre och högre årskurserna. Jämförelser med den finskspråkiga grundskolan görs i alla ämnen där det är möjligt.

Utgångspunkten är den information om elevers ämneskunskaper som Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) har publicerat under de senaste åren. Eftersom översikten bygger på det allra färskaste materialet är den inte heltäckande i fråga om ämnen.

Här ges en bild av elevernas kunskaper i ett tämligen kort format. Vi riktar oss till exempel till lärare och rektorer som vill skapa sig en övergripande uppfattning om läget i olika ämnen inom den svenskspråkiga grundskolan. Lägesbilden kan också användas som utgångspunkt för diskussioner om den egna skolans eller kommunens situation.

Rutorna i grönt är direkt riktade till alla som jobbar i skolor eller med andra uppgifter på lokal nivå. Publikationens blå rutor sammanfattar fakta och information.

Den som vill veta mer hänvisas till de rapporter som nämns i slutet av publikationen. NCU har för den här publikationen också delvis tagit fram siffror som inte har rapporterats tidigare.

Kort om elever i svenskspråkiga skolor

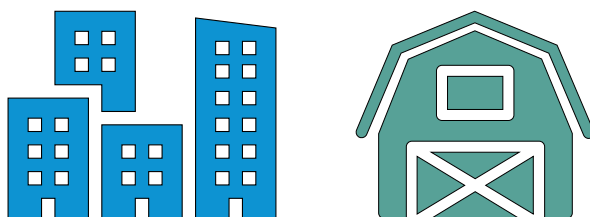
2

Totalt sett gick drygt 35 000 elever i årskurserna 1–9 i den svenskspråkiga grundläggande utbildningen hösten 2022. Som jämförelse kan nämnas att elevantalet i den finskspråkiga grundläggande utbildningen uppgick till ungefär 514 000 elever.¹

På det finländska fastlandet fanns år 2022 över 190 skolor som gav undervisning på svenska inom den grundläggande utbildningen. I Finland som helhet uppgår antalet skolor med undervisning i grundskolan till 2 127 enligt siffror från år 2022. Antalet skolor inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen minskar liksom även de finskspråkiga skolorna.

De skolor som erbjuder svenskspråkig grundläggande utbildning varierar i storlek. År 2022 fanns 45 svenska skolor på fastlandet som hade färre än 50 elever. Också gruppen med mellan 50 och 99 elever var i samma storleksklass (42 skolor). I gruppen 100–299 elever fanns 78 svenskspråkiga grundskolor på fastlandet. De riktigt stora skolorna var färre. Antalet svenska skolor med fler än 500 elever uppgick till 13. I siffrorna ingår inte de åländska skolorna. På Åland finns ytterligare 21 skolor, vars storlek varierar.

Den regionala fördelningen bland eleverna i svensk utbildning är rätt ojämn. Av alla grundskolelever i svensk skola i Finland (inklusive Åland) går ungefär 45 procent i skola i Nyland och sammanlagt 37 procent i Österbotten. I Egentliga Finland finns 8 procent av det totala antalet elever som går i svensk skola. En ungefär lika stor andel finns på Åland. Dessutom får en del elever undervisning på svenska på språköar och språkklackar, till exempel i Tammerfors, Lahtis och Kotka.

---

¹ Alla uppgifter bygger på information för år 2022 i utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen.

Vilka
kunskapsmätningar
deltar eleverna
regelbundet i?

3

Eleverna i svenskspråkiga grundskolor deltar både i nationella utvärderingar och internationella kunskapsmätningar. I Finland finns inga nationella prov som är obligatoriska för hela årskullen som i våra nordiska grannländer. I stället tas elever och skolor då och då ut till både nationella och internationella kunskapsmätningar.

Utvärderingsresultaten stöder beslutsfattandet och utvecklingsarbetet på nationell nivå. De som planerar utbildningen i hela landet använder bland annat information från utvärderingarna av lärresultat då olika reformer planeras. Också utbildningsanordnare i olika delar av landet kan dra nytta av informationen i sitt eget utvecklingsarbete.

Nationella utvärderingar av lärresultat

De nationella utvärderingarna av lärresultat genomförs av Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU). Utvärderingarna ordnas oftast i årskurs 9, men ibland också i de lägre klasserna, särskilt efter årskurs 2 och efter årskurs 6. Oftast utvärderas kunskaperna i modersmål och litteratur samt matematik. En del av utvärderingarna är longitudinella. Det innebär att NCU följer upp samma elevers kunskapsutveckling mellan olika årskurser, till exempel mellan årskurs 6 och årskurs 9.

Syftet med alla nationella utvärderingar av lärresultat är att de ska ge nationell information om hur väl eleverna uppnår målen för de läroämnen som ingår i de finländska läroplansgrunderna. Utvärderingarna ger också en bild av likvärdigheten i våra skolor. Utvärderingarna har inte fokus på enskilda elevers eller enskilda skolors resultat. Men genom skolans egen resultatrapport kan varje deltagande skola jämföra sitt eget resultat med det genomsnittliga nationella resultatet.

Hur tas skolor ut till utvärderingar?

Alla finländska elever i en viss årskurs tas inte ut till en nationell utvärdering, utan det räcker vanligen med mindre än 10 procent. Vissa skolor väljs ut till ett representativt sampel enligt kriterier som bygger på region, kommuntyp och undervisningsspråk. Ofta är andelen elever från svenskspråkiga skolor något högre än de svensktalandes andel av befolkningen i vårt land. Det här möjliggör mer tillförlitliga analyser.

Nationella utvärderingar handlar om hur våra elever uppnår målen i våra finländska läroplansgrunder. NCU tar fram utvärderingsinformation om alla ämnen. Men ämnen som undervisas många timmar i veckan utvärderas oftare. De flesta ämnen som undervisas i våra skolor utvärderas.

Då skolor blir uttagna till utvärderingar av lärresultat utgår samplingen från de finländska regionförvaltningsområdena. För de svenska skolornas del betyder det här att Södra Finlands regionförvaltningsområde omfattar hela Nyland och dessutom skolorna i bland annat Kotka, Pyttis och Lahtis. I regionen Västra och Inre Finland ingår de österbottniska skolorna samt den svenska skolan i Tammerfors. De åboländska skolorna samt den svenska

skolan i Björneborg hör till regionen Sydvästra Finland. Skolor på Åland tas inte ut till samplen för de nationella utvärderingarna.

Vilken nytta har skolan av NCU:s nationella utvärderingar?

Alla utvärderingar från NCU bygger på finländsk lag. Det betyder att utbildningsanordnare som väljs ut bör delta. Men det allra viktigaste är ändå att skolorna och kommunerna använder informationen som utvärderingarna ger för att utveckla skolornas verksamhet.

BEHANDLA SKOLANS UTVÄRDERINGSRESULTAT TILLSAMMANS

Då resultat från en utvärdering kommer till er skola är det viktigt att ni behandlar resultaten tillsammans. Resultatrapporterna från NCU ger möjlighet till många jämförelser och kanske aha-upplevelser. Tänk på era egna omständigheter och hur de kan tänkas inverka på resultatet. Det är ni som är experter på de faktorer som gäller er skola.

Med hjälp av skolans resultatrapport kan ni till exempel:

- jämföra resultaten i er egen skola och i alla deltagande skolor
- jämföra attityderna till det utvärderade ämnet i er egen skola och i alla deltagande skolor
- jämföra elevbedömningen i er egen skola med bedömningen i alla deltagande skolor

NCU ger också alltid ut rapporter om läget på nationell nivå. De ger bredare information om bland annat:

- elevernas kunskaper enligt region, undervisningsspråk och kön
- elevernas kunskaper inom olika innehållsområden i ett ämne
- lärarnas undervisning och deras uppfattningar
- bedömningen av elevernas kunskaper

Från NCU kommer förutom utvärderingarna av lärresultat också en del andra utvärderingar. Till skolor och kommuner sänder NCU ibland även enkäter som ingår i olika tematiska utvärderingar. Skolans resultatrapporter från de här temautvärderingarna innehåller också mycket information som grund för reflektioner om skolans verksamhet.

Skolor deltar givetvis också i andra undersökningar som utbildningsanordnaren har valt att genomföra. Många kommuner deltar till exempel i undersökningar som gäller elevernas välmående och hälsa, eller kanske i kvalitetsprojekt. Den här verksamheten är också viktig med tanke på att anordnaren ska få information om situationen på det lokala planet.

Rektorer och lärare behöver ändå inte svara på alla undersökningar som kommer till skolan. Men utvärderingar som bygger på lagen bör besvaras. Från 1990-talet har de delvis fyllt det tomrum som uppstod när inspektionen lades ner.

Internationella studier

I skolorna genomförs även regelbundet internationella kunskapsmätningar som Finland har valt att delta i. Undervisnings- och kulturministeriet har en central roll i fråga om internationella jämförelser. Finländska universitet ansvarar för insamlingen av data för dessa studier. Vid universitetet sköts också rapporteringen av de finländska resultaten i förhållande till resultat i övriga länder.

De nationella utvärderingarna och de internationella studierna bygger tillsammans upp en bild av elevernas kunskaper. Men det finns skillnader mellan mätningarna.

De internationella studierna gäller färdigheter som är viktiga i många länder. I de här mätningarna är internationell jämförelse möjlig. I undersökningarna analyseras till exempel elevernas läsförmåga och deras kunskaper i matematik och naturvetenskaper. I studierna mäts inte i första hand hur målen i de finländska läroplansgrunderna uppnås.

En av skillnaderna mellan internationella mätningar och nationella utvärderingar handlar om vad som utvärderas. De nationella utvärderingarna gäller förutom kunskaper i modersmålet, matematik och naturvetenskaper också kunskaper i andra ämnen som undervisas i finländska skolor. Det kan vara fråga om olika språk som engelska och finska – eller åskådningssämnen, historia och konst- och färdighetsämnen.

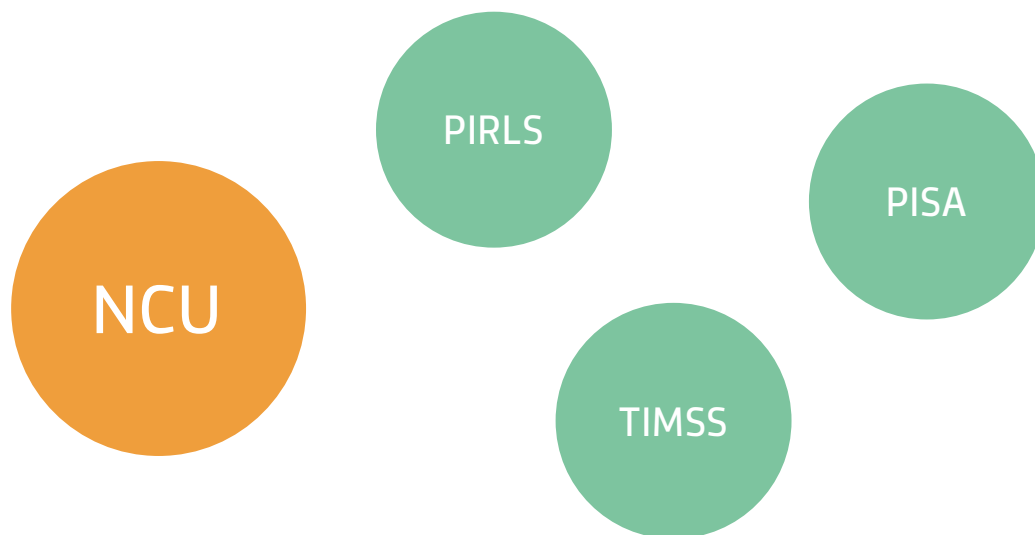
Bland de internationella mätningarna är PISA²-undersökningen kanske mest känd. OECD³ har genomfört den regelbundet sedan år 2000. PISA har fokus på läsning, matematik och naturvetenskaper bland femtonåringar. Den senaste omgången genomfördes år 2022.

Utöver det här deltar Finland i undersökningar som genomförs av organisationen IEA⁴. Vart fjärde år genomförs studien TIMSS⁵, som gäller kunskaper i matematik och naturvetenskap. Målgrupperna är 10-åringar och 15-åringar, alltså elever i årskurs 4 och 8 i Finland. En TIMSS-utvärdering har senast ordnats i finländska skolor år 2023. En av skillnaderna mellan TIMSS och PISA är att TIMSS-studien i högre grad är knuten till de deltagande ländernas läroplaner, medan PISA är inriktad på nyckelfärdigheter som behövs i framtiden. Läsförmåga ingår i PISA, men inte i TIMSS.

IEA genomför också PIRLS⁶-studien som handlar om hur elever i årskurs 4 läser. De senaste resultaten är baserade på information som samlades in år 2021. Finland har regelbundet deltagit sedan år 2011.

De internationella studierna bygger liksom nationella utvärderingar på att ett urval elever tas ut till den finländska delen av undersökningen. Antalet elever från svenskspråkiga skolor är ofta sammantaget rätt litet i de internationella mätningarna, eftersom antalet står i proportion till andelen svensktalande i vårt land. De finlandssvenska fonderna har ibland tagit initiativ till att en större grupp finlandssvenska elever tas ut till någon internationell studie. Senast skedde det i samband med PIRLS 2021.

Har du koll på förkortningarna?

2 Programme for International Student Assessment

3 Organization for Economic Co-operation and Development

4 International Association for the Evaluation of Educational Achievement

5 Trends in International Mathematics and Science Study

6 Progress in International Reading Literacy Study

Hurdana kunskaper
har eleverna i de
lägre klasserna?

4

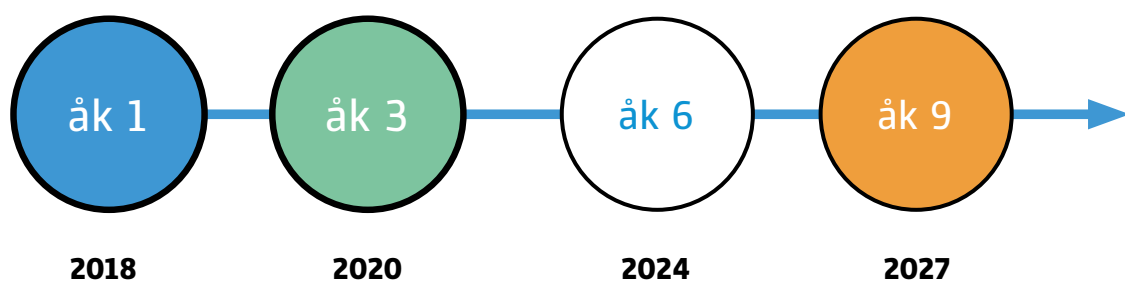
Det här avsnittet handlar om resultat i de lägre årskurserna inom grundskolan. Utvärderingarna har genomförts i början av årskurs 1 och 3 eller efter årskurs 6. Synvinkeln är ofta de deltagande svenskspråkiga grundskolornas resultat i förhållande till finskspråkiga skolors resultat.

Resultaten uttrycks som genomsnitt. Kunskaperna i varje deltagande skola kan avvika i en eller annan riktning i förhållande till det genomsnitt som presenteras för alla deltagares del. Kunskaperna varierar mellan de deltagande skolorna, men framför allt mellan eleverna i varje skola.

I publikationen används i många ämnen en poängskala som utgår ifrån att det nationella medeltalet i en viss utvärdering har lagts på 500 poäng och standardavvikelsen på 100. Elever med kunskaper på genomsnittsnivå får 500 poäng. De övriga elevernas resultat ligger antingen under eller över genomsnittet 500 poäng.

4.1 Årskurs 1–2

Vid NCU pågår en longitudinell utvärdering av finländska elevers kunskaper i modersmål och matematik. Med longitudinell utvärdering menas här att samma elevers kunskaper utvärderas flera gånger medan eleverna går i grundskolan. Starten för den pågående utvärderingen har skett i årskurs 1 år 2018. De elever som då började i skolan kommer i de flesta fall att avsluta sina studier i grundskolan våren 2027.

4.1.1 Modersmål och litteratur

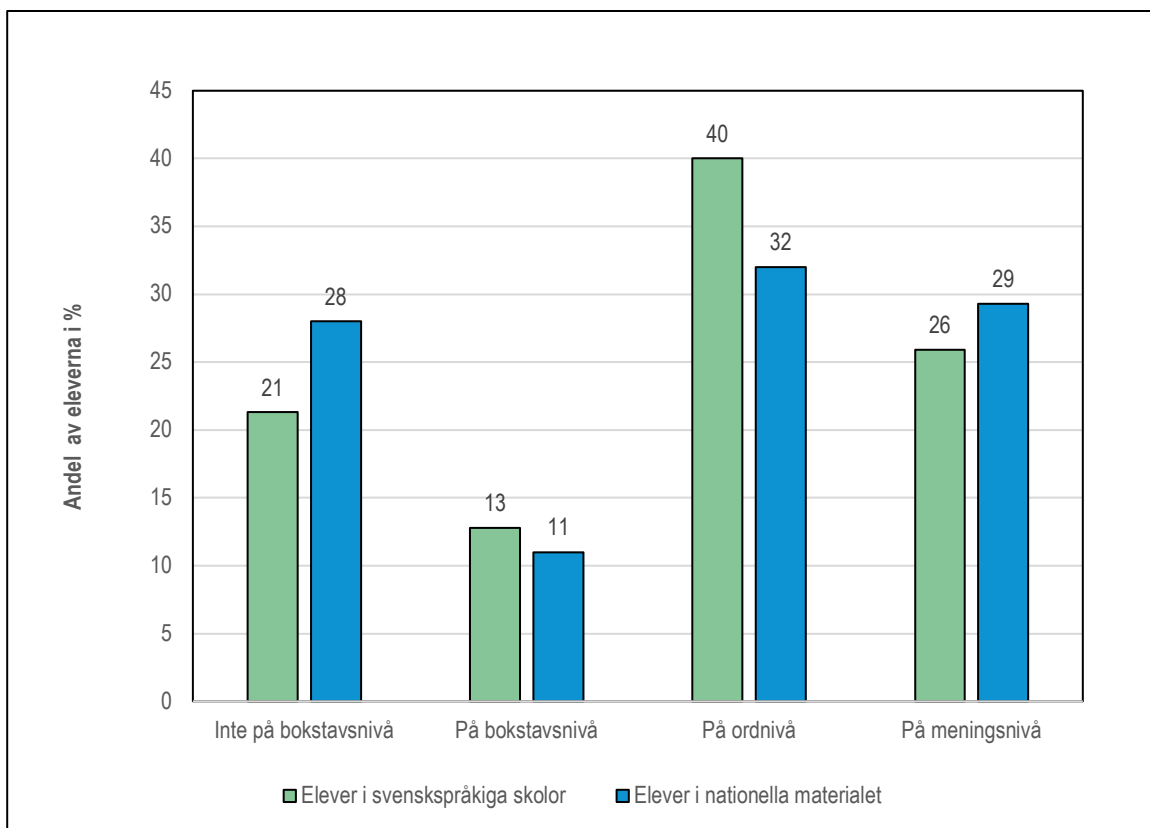
Variationen mellan eleverna är stor redan vid skolstarten i årskurs 1. Vid skolstarten hittar vi å ena sidan elever som redan kan en del av det som ingår i läroplanen, å andra sidan elever som inte har särskilt mycket förkunskaper i fråga om till exempel att läsa eller skriva. Redan vid skolstarten når de nybörjarelever som hör till den bästa elevfemtedelen samma nivå som den svagaste elevfjärdedelen når efter två års skolgång.

Men det finns givetvis inga krav på att eleverna ska ha kunskaper i ämnena på förhand, vilket är skäl att beakta vid resultattolkningen. Mätningen av läget vid skolstarten ger närmast en lägesbild.

Enligt den longitudinella utvärderingen klarar många elever till exempel enkla läsuppgifter som gäller igenkänning redan i början av årskurs 1. I sådana uppgifter kombinerar eleverna bokstäver och ljud eller lyssnar till ord som anger en plats och förenar dem med rätt bild. Över lag klarar flickorna som grupp modersmålsuppgifterna en aning bättre än pojkarna (jfr 504 poäng och 495 poäng). Skillnaden är signifikant, men dess betydelse är liten.

Utvärderingen hösten 2018 visar att 66 procent av dem som började i svensk skola klarade av att läsa enstaka ord eller till och med meningar. Utgångsläget verkar vara relativt gott i ljuset av de här siffrorna.

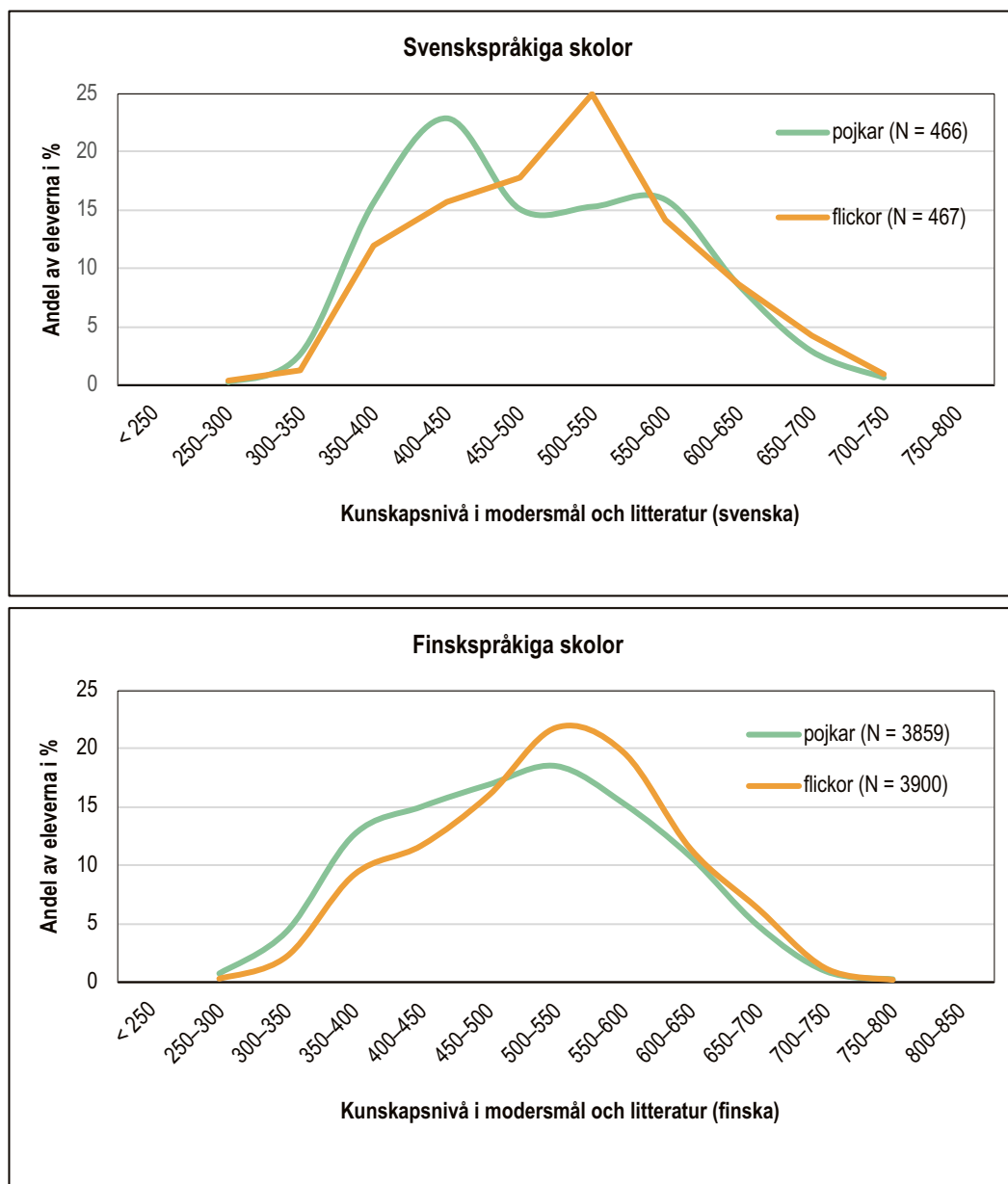
FIGUR 1. Läsförmågan i årskurs 1 vid skolstarten hösten 2018.

En av de mest uppenbara skillnaderna vid skolstarten hänger samman med andraspråkselevernars kunskaper. De som läser svenska eller finska som andraspråk har ett klart svagare utgångsläge då de börjar skolan. I de svenska skolor som har deltagit i den longitudinella utvärderingen har den här gruppen ändå varit mycket liten. Det är därför svårt att dra långtgående slutsatser. (Silverström m.fl. 2020, 30; Ukkola m.fl. 2020, 51–53)

Modersmålskunskaperna efter årskurs 2

Efter att eleverna gått två år i skolan kan vi bland annat se en könsskillnad i modersmålskunskaperna. Flickorna har i genomsnitt bättre resultat. Det här syns tydligt i figur 2 högst upp. Den visar att topparna för pojkar och flickor från svenska skolor är placerade på olika ställen. Kurvorna för de finska skolorna är jämnare. Könsskillnaden i svenska skolor kunde säkerställas statistiskt, men dess betydelse är liten. Tendensen var att poängskillnaden mellan flickors och pojkars resultat var något större i skrivuppgifterna. Men statistiskt sett var det fråga om en skillnad som i det här skedet inte hade någon stor betydelse.

I figurerna presenteras elevernas resultat i de svensk- och finskspråkiga skolorna på samma standardiserade skala. Eleverna i finska skolor har ett högre medeltal (509 poäng) i modersmålet än elever i svenska skolor (494 poäng) efter årskurs 2. Men också i det här fallet är det en signifikant skillnad vars betydelse i praktiken är liten.

FIGUR 2-3. Kunskaper i modersmål och litteratur efter årskurs 2 enligt undervisningsspråk och kön.

Kunskaperna bland elever i svenska skolor i olika slags kommuner har jämförts efter årskurs 2. NCU jämförde till exempel elever på landsbygden med elever i städer. Det fanns inga skillnader mellan elevernas modersmålskunskaper. Inte heller har NCU kunnat hitta signifikanta skillnader mellan Södra, Sydvästra och Västra Finlands regionförvaltningsområden.

Information om elevernas hemspråk samlades in genom vårdnadshavarenkäter för närmare 60 procent av deltagarna i svenska skolor. Av dem kunde sammanlagt närmare 90 procent placeras antingen i gruppen svenskspråkig eller i gruppen svensk- och finskspråkig. De elever som talar enbart svenska hemma hade i modersmålsuppgifterna i genomsnitt ungefär samma genomsnittliga poängtal som de svensk-finskt tvåspråkiga eleverna. Som lärare kanske man ibland upplever att det finns skillnader. Men utvärderingen visar ändå att helt svenskspråkiga och svensk-finskt tvåspråkiga elever på det stora hela ligger på ungefär samma nivå i modersmål och litteratur. (Silverström m.fl. 2023, 40–46, 90)

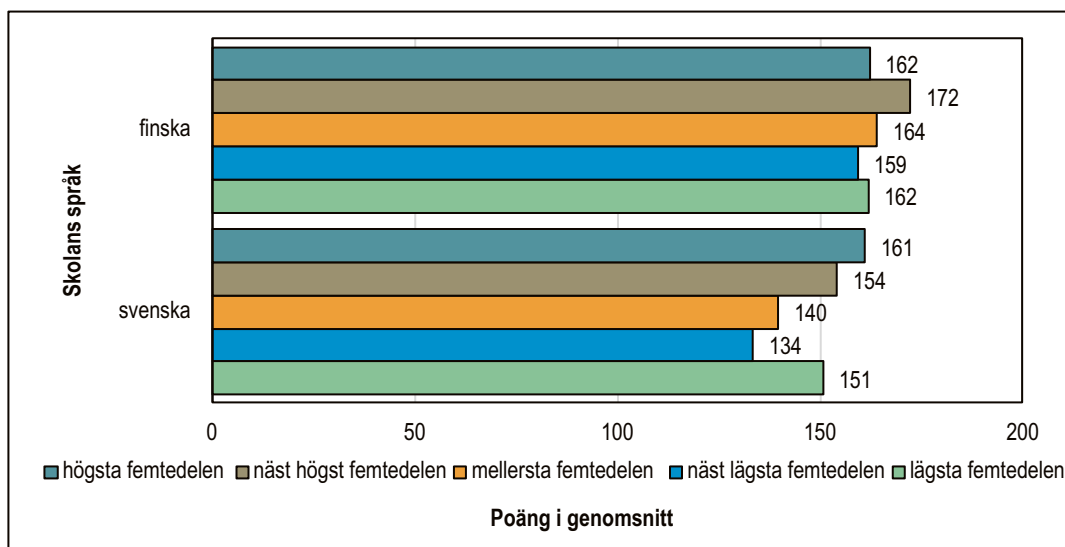
Kunskapsutvecklingen i modersmål och litteratur

En intressant fråga är om kunskaperna i modersmål och litteratur utvecklas lika mycket hos alla elever under de två första skolåren. För den här jämförelsen delades eleverna in i fem grupper (femtedelar) utgående från utgångsläget vid skolstarten i årskurs 1. På så sätt blir det tydligt hur mycket kunskaperna i grupperna utvecklas.

Alla fem elevgrupper går en hel del framåt under de två första skolåren, enligt figur 4. Men utvecklingen är inte lika stor i alla grupper i de svenska skolorna. I den lägsta gruppen i figuren utvecklas eleverna i genomsnitt 151 poäng under två år i skolan. De här eleverna hade den svagaste utgångsnivån då de började skolan. Resultatet betyder att de här eleverna har dragit nytta av skolans modersmålsundervisning. Utvecklingen är ungefär lika stor som bland eleverna i den näst högsta gruppen, som går 154 poäng framåt.

Allra mest utvecklas den grupp som är starkast redan vid skolstarten (161 poäng). I den näst lägsta och den mellersta gruppen utvecklas eleverna i svenska skolor mindre (140 och 134 poäng) än de övriga eleverna under nybörjarundervisningen.

Högst upp i figuren syns också kunskapsutvecklingen i modersmål och litteratur i finskspråkiga skolor. Skillnaderna mellan de fem grupperna är mindre i de finskspråkiga skolorna. Kunskapsutvecklingen är en aning starkare.

FIGUR 4. Utvecklingen i modersmålet under nybörjarundervisningen, jämförelse av fem grupper i svenska och finska skolor. (N = 943 och 6816)

UTVECKLINGEN I ÄMNET MODERSMÅL OCH LITTERATUR I ÅRSKURS 1–2

- Modersmålskunskaperna utvecklades i genomsnitt 147 poäng under de två första skolåren i de svenska skolorna. I finska skolor var utvecklingen 164 poäng.
- Flickorna utvecklas mer än pojkarna i årskurs 1–2 i svenska skolor (jfr 153 poäng och 141 poäng). Den här skillnaden är statistiskt signifikant, men till sin betydelse liten.
- Elever i regionförvaltningsområdet Västra och Inre Finland utvecklas en aning långsammare (140 poäng) än elever i Södra och Sydvästra Finland (152/153 poäng). Skillnaden är inte betydande.
- Elever med beslut om intensifierat eller särskilt stöd utvecklades i genomsnitt 127 poäng i årskurs 1–2 i svenska skolor.

Källa: Silverström m.fl. 2023, 105–110 och NCU:s data

LÄSUTVECKLINGEN I ÅRSKURS 1–2

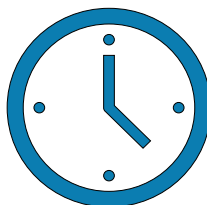
- Eleverna går mycket framåt i läsuppgifter som kräver noggrann läsning (i genomsnitt 190 poäng). Läsning av enskilda meningar utvecklades 139 poäng.
- Efter två år i skolan kunde 95 procent läsa åtminstone på ordnivå och ofta på meningsnivå. Fem procent av eleverna hade svårigheter att läsa enstaka svenska ord.
- Eleverna skrivförmåga utvecklas också under de två första skolåren. Flickorna i svenska skolor utvecklas i medeltal 118 poäng i skrivuppgifterna, pojkarna utvecklas 108 poäng. Elever i finska skolor utvecklas ännu mer, i synnerhet flickorna som utvecklas 140 poäng.
- En jämförelse mellan regionförvaltningsområdena Södra Finland och Västra och Inre Finland visar en tendens till att flickor i svenska skolor i Södra Finland utvecklas allra mest under de första skolåren. För de svenska skolornas del verkar pojkar i Västra och Inre Finland utvecklas mindre i läsning jämfört med pojkar i Södra Finland.

Källa: Silverström m.fl. 2023, 105–110 och NCU:s data

4.1.2 Matematik

Många elever klarar av enkla räkneuppgifter då de börjar i årskurs 1. Till exempel löser de ofta huvudräkningsuppgifter med små tal (1–9). Inom talområdet 1–9 kan många koppla samman siffror med rätt antal och dessutom ordna antal och siffror i rätt ordning.

Majoriteten av eleverna förstår också i viss mån klockslag. Men bland de svagaste eleverna finns många som inte förstår klockan.

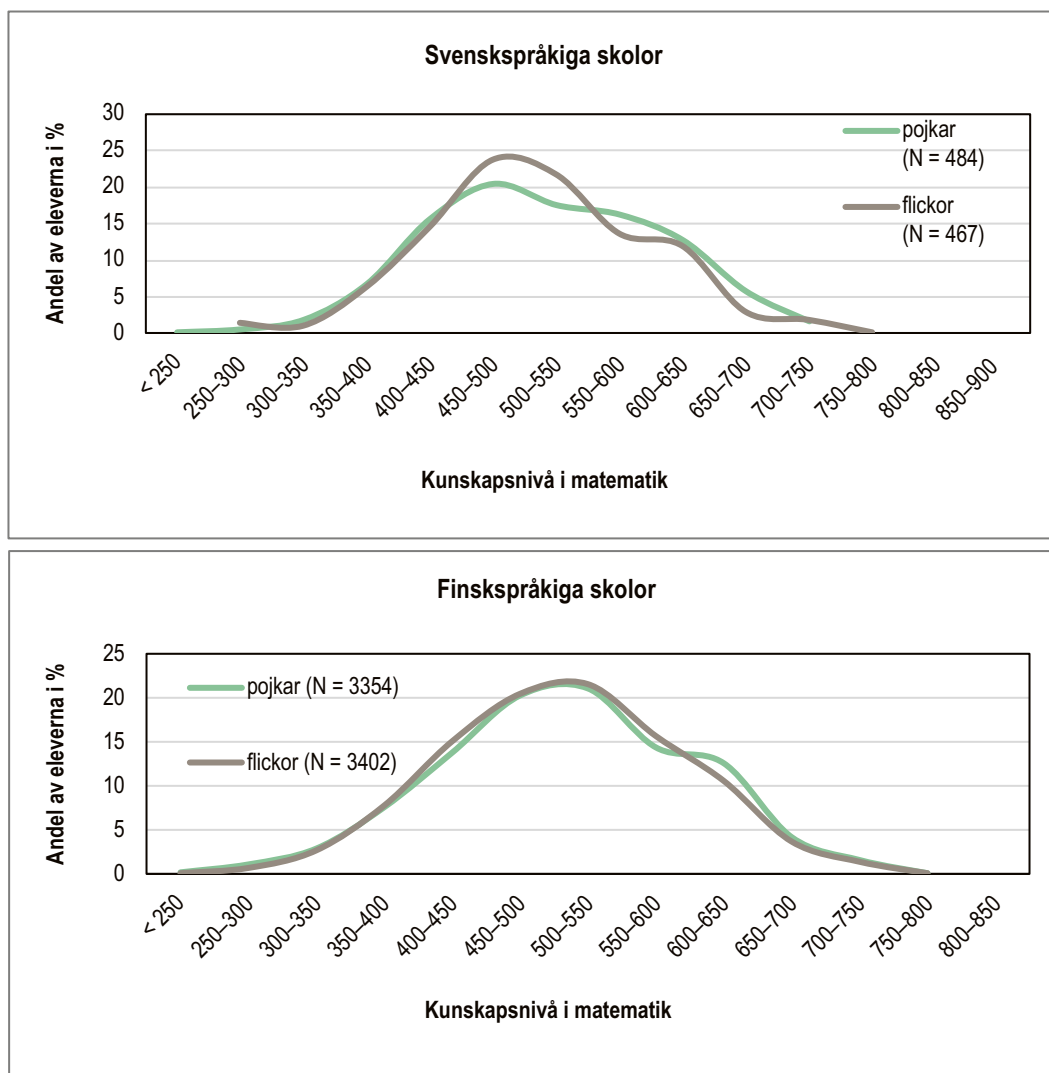

Vid skolstarten ingick även några svårare uppgifter i uppgiftsserien. De visar vad de mest avancerade eleverna kan. De här eleverna kan till exempel redan addera och subtrahera inom talområdet 0–100, eller lösa ekvationer med låga tal. (Silverström m.fl. 2020, 33–34; 42–43)

Kunskaperna i matematik efter årskurs 2

Matematikkunskaperna är mycket liknande i svenska och finska skolor efter årskurs 2. Eleverna i de svenskspråkiga skolorna når i genomsnitt 513 poäng i uppgifterna, i finskspråkiga skolor når eleverna 508 poäng. Skillnaden är inte signifikant.

Flickorna i de deltagande svenskspråkiga skolorna når i medeltal 510 poäng, pojkarna 516 poäng. I finskspråkiga skolor är motsvarande genomsnitt 507 poäng och 510 poäng.

FIGUR 5-6. Kunskaper i matematik efter årskurs 2 enligt undervisningsspråk och kön.

I de svenska skolorna ligger flickors och pojkars kunskaper på samma nivå i alla innehållsområden. Störst är skillnaden i området Tal och räkneoperationer, till pojkarnas fördel. Men skillnaden var inte statistiskt signifikant i svenska skolor.

Matematikkunskaperna varierar bland eleverna. Efter årskurs 2 kunde elever med de lägsta poängen addera talen 1-5. Elever på medelnivå adderade och subtraherade tal upp till 100. De kunde multiplicera låga tal. Elever som hade hunnit längst kunde dessutom dividera med små tal och klarade av att lösa ekvationer.

En intressant detalj är att pojkarna verkar anstränga sig mer i textuppgifter i matematik än i läsuppgifter i modersmålet. I genomsnitt lyckas pojkar bättre i textuppgifter i matematik jämfört med flickor. Situationen är den omvända i modersmålsuppgifter som kräver noggrann läsning.

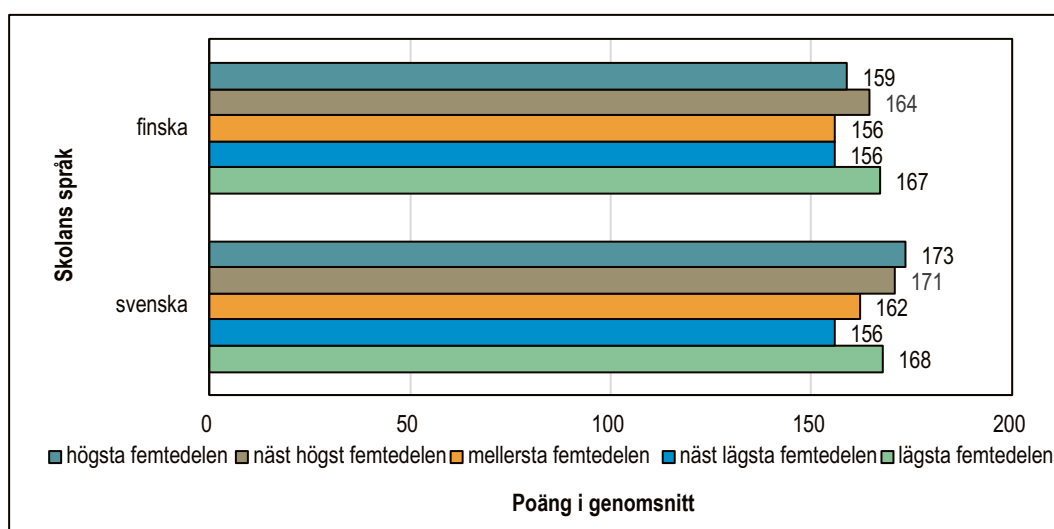
Det finns inga statistiskt signifikanta skillnader mellan elever i svenska skolor på landsbygden eller i städer. Det framkom inte heller signifikanta skillnader mellan elevernas matematikkunskaper i Södra, Sydvästra och Västra och Inre Finlands regionförvaltningsområden, även om poänggenomsnitten varierade en hel del. Region var inte en faktor som förklarar skillnaderna i matematikkunskaper i det här skedet av skolgången.

Däremot finns det alltid vissa skillnader mellan matematikkunskaperna inom varje skola. Lärare möter i sin undervisningsgrupp alltid elever som befinner sig på olika nivå både i ämnet matematik och i andra ämnen. (Silverström m.fl. 2023, 49–57)

Kunskapsutvecklingen i matematik

Liksom i modersmålet har elevernas resultat efter årskurs 2 delats in i fem grupper (femtedelar) enligt läget i början av årskurs 1. De elever som hörde till den svagaste gruppen i början av årskurs 1 syns längst ner i figuren. I svenska skolor går gruppen 168 poäng framåt under de två första skolåren. Det är en stark utveckling. Vi kan också se en liknande utveckling i de grupper som var starkast redan vid skolstarten. De allra starkaste grupperna i svenska skolor går 171 och 173 poäng framåt på två år.

Alla fem grupper i de svenska skolorna har utvecklats mycket under de två första åren i skolan. Minst utvecklas den näst lägsta gruppen, som går 156 poäng framåt. Det här är den enda gruppen vars utveckling ligger några poäng under det nationella genomsnittet. I svenska skolor är utvecklingen stark bland elever som har goda grunder i matematik redan vid skolstarten. Den här utvecklingen är starkare än i finska skolor. Utvecklingen i finska skolor syns högst upp i figuren, utvecklingen i svenska skolor längre ner.

FIGUR 7. Utvecklingen i matematik under nybörjarundervisningen, jämförelse av fem grupper i svenska och finska skolor. (N = 951 och 6756)

UTVECKLINGEN I ÄMNET MATEMATIK I ÅRSKURS 1–2

- Elevernas matematikkunskaper utvecklas i genomsnitt ungefär lika mycket i svensk- och finskspråkiga skolor under de två första skolåren. Utvecklingen är 165 respektive 160 poäng.
- Kunskapsutvecklingen hos flickor och pojkar är liknande i matematik. Flickorna i svenska skolor går 170 poäng framåt, pojkarna utvecklas 161 poäng.
- Det finns inga betydande skillnader i kunskapsutvecklingen i matematik mellan olika regioner eller olika kommuntyper i Svenskfinland.
- Matematikkunskaperna bland elever med beslut om intensifierat eller särskilt stöd utvecklas i genomsnitt 144 poäng under de två första skolåren.

Källa: Silverström m.fl. 2023, 110–114

4.2 Årskurs 6

NCU har under de senaste åren också utvärderat lärresultaten i det andra inhemska språket finska och lärresultaten i engelska. Utvärderingen i finska genomfördes i slutet av årskurs 6 och gällde både finska och modersmålsinriktad finska. Kunskaperna i engelska har utvärderats i början av årskurs 7. Båda utvärderingarna är longitudinella, vilket innebär att samma elevers kunskaper senare har följts upp i slutet av årskurs 9.

Elevernas språkkunskaper rapporteras med hjälp av den nivåskala för språkkunskap och språkutveckling som ingår i våra läroplansgrunder.

Vad menas med nivåskalan för språkkunskaper?

Nivåskalan används i det andra inhemska språket och i främmande språk i våra läroplansgrunder. Den är en tillämpning av den allmäneuropeiska referensramen som Europarådet har utarbetat. I nivåskalan ingår beskrivningar som gäller innehållsområdena förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter och förmåga att producera texter. Nivåerna startar från A1.1 och går ända upp till nivån C1.1.

Nivån för goda kunskaper (alltså vitsordet 8) är fastslagen i läroplansgrunderna. Nivån varierar i olika lärokurser och årskurser. Den nivå som en elev ska uppnå till exempel i att förstå språket kan också skilja sig från den nivå som krävs i fråga om att tala och skriva språket.

Elevernas kunskaper i innehållsområdena som ingår i läroplansgrunderna (LP 2014) är viktiga i NCU:s utvärderingar i språk. Kunskaperna i området Förmåga att tolka texter har utvärderats med hjälp av uppgifter i både hör- och läsförståelse. NCU:s utvärderingar tar dessutom fasta på muntlig och skriftlig produktion, som ingår i innehållsområdet Förmåga att producera texter.

Nivåskalan i våra läroplansgrunder

- A1.1 De första grunderna i språket
- A1.2 Elementär språkfärdighet stadd i utveckling
- A1.3 Fungerande elementär språkfärdighet
- A2.1 Den grundläggande språkfärdighetens begynnelsekedje
- A2.2 Grundläggande språkfärdighet stadd i utveckling
- B1.1 Fungerande grundläggande språkfärdighet
- B1.2 Flytande grundläggande språkfärdighet
- B2.1 Självständig språkfärdighet, grundnivå
- B2.2. Fungerande självständig språkfärdighet
- C1.1 Avancerad språkfärdighet, grundnivå

Mer information om nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling: [Bedömningen i språk i den grundläggande utbildningen | Utbildningsstyrelsen \(oph.fi\)](#)

4.2.1 Kunskaper i finska i slutet av årskurs 6

Undervisningen i finska är i Svenskfinland anpassad till verkligheten i elevernas hemmiljö och omgivning. I många svenskspråkiga skolor erbjuds undervisning i både **finska och modersmålsinriktad finska (mofi)** inom A-lärokursen.

Med finska avses här undervisning i A-lärokursen för i första hand elever som inte talar finska hemma. De elever som talar både svenska och finska hemma får ofta undervisning i modersmålsinriktad finska. Undervisningen i A-lärokursen i finska börjar i dag i årskurs 1 för alla. Då NCU:s utvärdering genomfördes våren 2018 hade ungefär hälften av de elever som då gick i årskurs 6 inlett sina studier i finska redan i årskurs 1.

Tabell 1 visar hur stor andel av eleverna som når nivån för goda kunskaper, alltså den nivå som krävs för vitsordet åtta i våra läroplansgrunder. Kolumnen till vänster anger den nivå som krävs. Kraven för vitsordet åtta är högre i hör- och läsförståelse än i muntlig och skriftlig produktion i båda lärokurserna. I läroplansgrunderna ingår hör- och läsförståelse i innehållsområdet Att tolka texter, medan muntlig och skriftlig produktion ingår i Att producera texter.

TABELL 1. Andel elever (%) som har minst goda kunskaper i A-lärokursen i finska efter årskurs 6.

FINSKA, A-lärokurs	Finska, årskurs 6 (N = 1596)		Modersmålsinriktad finska, årskurs 6 (N = 1065)	
	Nivån för goda kunskaper (vitsordet 8)	Andel elever i %	Nivån för goda kunskaper (vitsordet 8)	Andel elever i %
Muntlig produktion	A1.3	60 %	A2.2	75 %
Skriftlig produktion	A1.3	40 %	A2.2	50 %
Hörförståelse	A2.1	49 %	B1.1	58 %
Läsförståelse	A2.1	32 %	B1.1	31 %

Långt över hälften av deltagarna i båda lärokurserna når i genomsnitt kraven för goda kunskaper när det gäller att tala finska, alltså muntlig produktion. I modersmålsinriktad finska når tre fjärdedelar av eleverna minst nivån för goda kunskaper. Sammanlagt 40 respektive 50 procent av eleverna har minst goda kunskaper i fråga om att skriva på finska, alltså skriftlig produktion.

I utvärderingen var eleverna bättre på att förstå talad finska än att förstå skriven finska. Det här gäller både finska och mofi. Ungefär en tredjedel når upp till goda kunskaper i läsförståelse, alltså minst vitsordet åtta, i båda lärokurserna. I hörförståelse är andelarna 49 respektive 58 procent.

I de flesta ämnen som NCU har utvärderat skiljer sig elevernas kunskaper ganska lite eller inte alls då olika regioner eller kommuntyper jämförs. Men så är det inte i ämnet finska. Inom Svenskfinland finns regionala skillnader i elevernas kunskaper beroende på i hur hög grad finska talas i omgivningen. En del elever bor på svenskspråkiga orter där de sällan hör finska, andra i finskspråkiga miljöer där svenskan kanske sällan hörs utanför hemmet och skolan. Många bor också på tämligen tvåspråkiga orter.

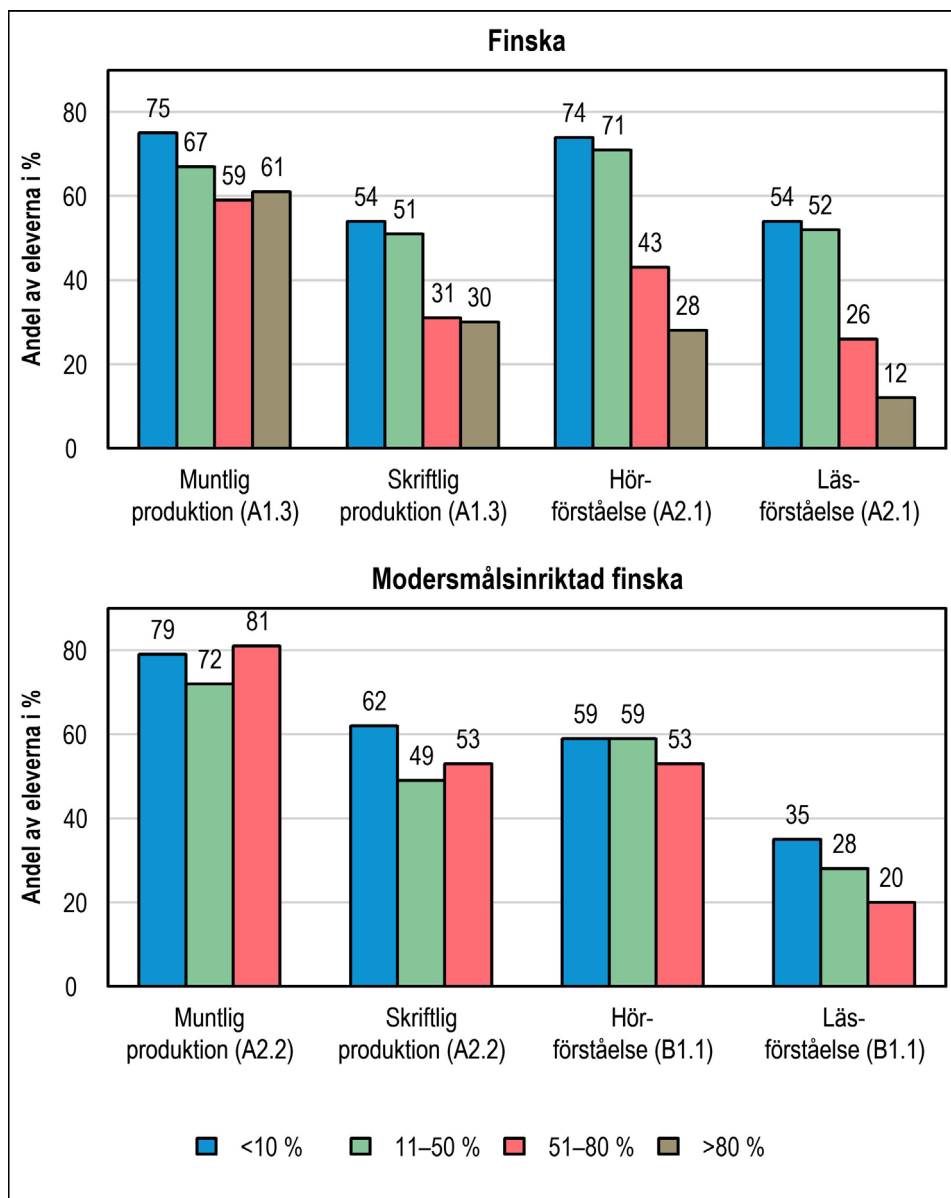

Figur 8 och 9 på följande sida visar hur kunskaperna varierar i förhållande till kommunens svenskhetsgrad⁷. Figurerna anger hur stor andel av eleverna som når minst nivån för goda kunskaper i finska och i mofi. I figurerna anger den blå stapeln längst till vänster alltid elevernas kunskaper i kommuner med under 10 procent svenskspråkiga invånare. Den bruna stapeln längst till höger visar den andra ytterligheten, kommuner med över 80 procent svenskspråkiga invånare.

Av bilderna framgår att de regionala skillnaderna är större i **finska** än i modersmålsinriktad finska. I kommuner där andelen svenskspråkiga invånare är under 10 procent eller mellan 11 och 50 procent är kunskaperna i finska bättre än i mer svenskspråkiga kommuner. Särskilt stora skillnader finns i hör- och läsförståelseuppgifter. I kommuner där över 80 procent av invånarna är svenskspråkiga når 28 procent av eleverna nivån för goda kunskaper i hörförståelse och 12 procent i läsförståelse. I kommuner där finska är majoritetsspråk ligger andelen över 70 procent i hörförståelse.

I **den modersmålsinriktade finskan** är elevernas kunskaper relativt jämna i muntlig produktion. Detsamma gäller hörförståelse. I skriftlig produktion och läsförståelse finns en viss variation mellan elevernas kunskaper då jämförelsen görs i förhållande till kommunens språkprofil.

⁷ Kommunerna delades in i fyra grupper utifrån kommunens svenskhetsgrad: 1) finskspråkiga kommuner där andelen svenskspråkiga är under 10 %, 2) finskt-svenskt tvåspråkiga kommuner där andelen svenskspråkiga ligger inom intervallet 11 %–50 %, 3) svenskt-finskt tvåspråkiga kommuner där andelen svenskspråkiga ligger inom 51 %–80 % och 4) svenskspråkiga kommuner där andelen svenskspråkiga är över 80 %.

FIGUR 8–9. Andel elever (%) som efter årskurs 6 når minst goda kunskaper i finska och modersmålsinriktad finska i förhållande till kommunens svensketsgrad.

En jämförelse av resultaten i **finska** visar att variansen i fråga om skolornas resultat är anmärkningsvärt stor då man jämför med övriga utvärderingar av lärresultat som har gjorts i Finland. Ofta har skolornas andel av den totala variansen i elevernas resultat legat kring 5–10 procent i olika ämnen. I finska i årskurs 6 är skolornas andel av variansen mellan 24 och 39 procent beroende på delområde. Högst är skolornas andel av variansen i läs- och hörförståelseuppgifter.

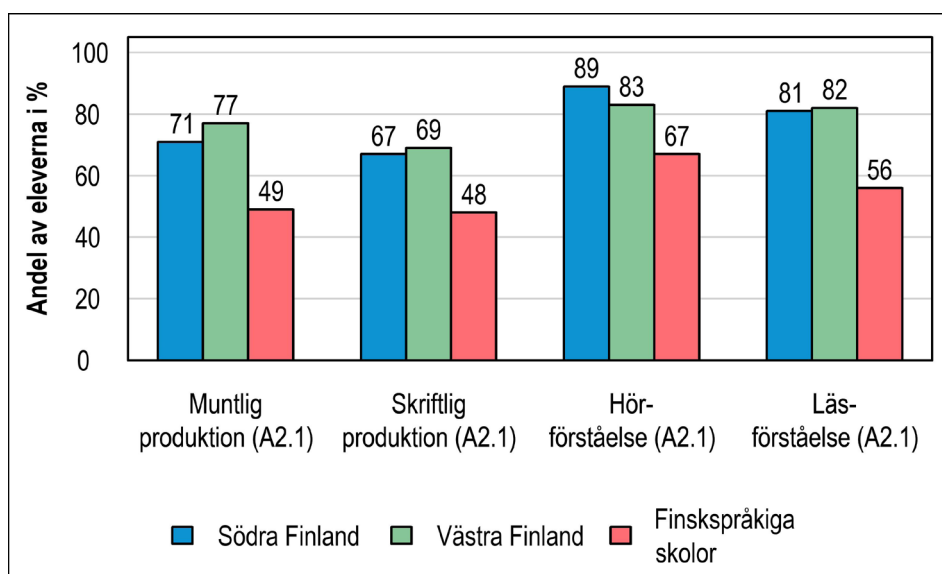
I läs- och hörförståelseuppgifterna i **modersmålsinriktad finska** är skolornas andel av den totala variansen i elevernas resultat klart lägre än i finska. Den ligger under 10 procent. Men i de muntliga uppgifterna och skrivuppgifterna är motsvarande andel klart högre. (Åkerlund m.fl. 2019, 3–6, 58, 70, 74, 78)

4.2.2 Kunskaper i engelska efter årskurs 6

År 2018 utvärderade NCU förutom finska också kunskaperna i engelska. Utvärderingen genomfördes i början av årskurs 7. I engelska är läroplansgrundernas nivå för goda kunskaper, alltså vitsordet åtta, densamma i alla innehållsområden. Nivån A2.1 krävs i fråga om att tala och skriva engelska och att förstå talad och skriven engelska.

I utvärderingen deltog 557 elever från olika svenskspråkiga skolor och 4 076 elever från finskspråkiga skolor. Särskilt i hör- och läsförståelse är resultaten goda. Av deltagarna i Svenskfinland ligger i genomsnitt 89 respektive 83 procent på en nivå som motsvarar minst vitsordet åtta, alltså goda kunskaper. Också i muntlig produktion har tre fjärdedelar av eleverna minst goda kunskaper. Svagast är eleverna i skriftlig produktion. Bland de svenska deltagarna i Södra och Västra Finland når 67–69 procent nivån för goda kunskaper eller högre. Också det här är ändå ett relativt gott resultat.

Figur 10 ger en jämförelse av kunskaperna i svenskspråkiga skolor i Södra och Västra Finland.⁸ Figuren visar närmast att andelen elever som når nivån för goda kunskaper är liknande i Södra och Västra Finland. Dessutom framgår i vilken mån elever i finskspråkiga skolor når nivån för goda kunskaper eller högre.

FIGUR 10. Andel elever (%) som efter årskurs 6 når minst goda kunskaper i engelska i Södra och Västra Finland samt i finskspråkiga skolor.

Det finns knappt några skillnader alls mellan till exempel flickors och pojkars kunskaper i engelska i de olika delområdena. Däremot skiljer sig kunskaperna i engelska beroende på skolans undervisningsspråk. I svenskspråkiga skolor är resultaten i alla områden ungefär en halv kunskapsnivå bättre än i finskspråkiga skolor.

Hörförståelse ser ut att vara det lättaste området oberoende av undervisningsspråk. Långt över 80 procent av eleverna i svenskspråkiga skolor har minst goda kunskaper i fråga om att förstå talad engelska. Två tredjedelar av eleverna i finskspråkiga skolor har motsvarande kunskaper. I läsförståelse når drygt 80 procent i svenska skolor och 56 procent i finska skolor minst goda kunskaper.

Både i fråga om att tala och att skriva engelska finns det en skillnad till de svenskspråkiga skolornas fördel. Att skriva på engelska är svårast både i svenska och finska skolor.

Bakom de goda resultaten för de svenskspråkiga skolorna ligger givetvis språksläktskapen mellan engelska och svenska, liksom de mer homogena elevgrupperna i svenskspråkiga skolor. Deltagarna i de svenskspråkiga skolorna hade i genomsnitt läst engelska i tre år vid utvärderingstidpunkten. Deltagarna i finskspråkiga skolor hade läst engelska i ungefär fyra år. Utvärderingen visar att den senare starten inte syns i kunskaperna efter årskurs 6 bland de svenska skolornas elever. (Härmälä m.fl. 2019a, 7–9, 74–80, 128 samt tilläggsanalyser av NCU:s data)

⁸ Deltagarantalet i regionförvaltningsområdet Sydvästra Finland var litet. Deltagarna i Sydvästra och i Västra och Inre Finland har därför slagits ihop i jämförelsen. Området går under benämningen Västra Finland.

ATT FUNDERA PÅ I LÄRARKOLLEGIET

ÅRSKURS 1–6

- Hur mycket läser era elever i skolan och på fritiden? Hur skriver era elever?
- Hur ordnar ni skoldagen så att varje elev säkert läser eller hör texter under dagen?
- Känner era elever till hur texter skrivs i olika genrer? Vilket slags enskild skrivhandledning ges i skolan?
- Många elever har en god grund i matematik redan då de börjar i årskurs 1. Får också de här eleverna undervisning på sin egen nivå så att de utvecklas?
- Hur jobbar ni med de elever som behöver mycket stöd i matematik?
- Lägger ni i skolans språkmiljö också vikt vid matematikens språk?
- Vilka behov av mer stöd i finska har era elever? Hur samarbetar ni med finska skolor?
- Vilka lokala utmaningar och möjligheter har ni över huvud taget i olika ämnen?
- Går alla delfärdigheter i engelska lika bra i er skola? Finns det elever som behöver träna mer på att tala eller skriva engelska?

Hurdana är
kunskaperna
i årskurs 9?

5

Många av NCU:s utvärderingar gäller elevernas kunskaper i slutet av årskurs 9. De här utvärderingarna bygger på läroplansgrundernas mål för undervisningen i årskurs 7–9 och kriterierna för slutbedömningen efter avslutad lärokurs i grundskolan. En utvärdering i det här skedet ger en bra bild av vilken vägkost grundskolan har gett eleverna i olika ämnen.

De nationella utvärderingarna av lärresultat började genomföras i slutet av 1990-talet. Sedan dess har alla ämnen utvärderats minst en gång i slutet av årskurs 9, med vissa undantag. Hit hör till exempel vissa främmande språk, som latin och spanska. De svenskspråkiga skolorna har alltid varit med i utvärderingarna. Därför har NCU tillgång till svenska skolors utvärderingsdata under en lång tid.

Allra oftast har kunskaperna i modersmål och litteratur samt matematik utvärderats i årskurs 9. Sammanlagt har de här ämnena utvärderats åtta gånger sedan 1998. Kunskaperna i modersmålen svenska och finska har alltid utvärderats parallellt.

I det här avsnittet presenteras de färskaste resultaten i årskurs 9. Här ges en sammanfattande bild av elevernas kunskaper i modersmål och litteratur, matematik, finska och engelska. Också här används ofta, men inte alltid, en liknande 500-poängsskala som tidigare för årskurs 1–2. Skalan utgår från att det nationella medeltalet ligger på 500 poäng. De övriga elevernas resultat ligger antingen över eller under det här medeltalet. Poängen i olika ämnen, till exempel i finska och engelska, kan inte jämföras med varandra. Skalan används här också för att olika elevgruppers kunskapsutveckling i ett visst ämne (t.ex. finska och engelska) ska framträda tydligt. I avsnittet finns dessutom information om hur mycket matematikkunskaperna bland niondeklassare i svenskspråkiga skolor har förändrats mellan 1998 och 2021.

5.1 Kunskaper i modersmål och litteratur i slutet av årskurs 9

Den allmänna bilden av elevernas läs- och skrivfärdigheter i slutet av grundskolan har sett ungefär likadan ut i alla nationella utvärderingar som genomförts i modersmål och litteratur under 2000-talet. Men läget har också förändrats: Dagens niondeklassare läser avsevärt färre böcker och deras läsfärdigheter är av allt att döma svagare än niondeklassarnas för 20 år sedan. Samtidigt har uppfattningarna om vilket slags läsfärdigheter vi behöver i dagens samhälle förändrats markant i takt med den teknologiska och samhällsliga utvecklingen under de senaste decennierna.

Den senaste utvärderingen av lärresultat i svenska och litteratur genomfördes i årskurs 9 våren 2019. I den utvärderades bland annat färdigheterna i att tolka texter (att läsa) och att producera texter (att skriva). Sammanlagt deltog 927 elever i svenskspråkiga skolor. (Hellgren & Marjanen 2020)

Läsfärdigheterna i slutet av grundskolan

Inom innehållsområdet Att tolka texter framgick samma mönster i resultatet som i utvärderingen överlag: flickorna var genomgående starkare än pojkarna, och det fanns skillnader i hur väl skolor i mer urbana miljöer presterade i förhållande till skolor på landsbygden. Över gränsen för resultatnivån åtta nådde 63 procent av flickorna och 36 procent av pojkarna. För pojkarnas del var andelen prestationer under 6– hela 25 procent till skillnad från flickornas andel på 8 procent. I innehållsområdet Att tolka texter presterade pojkarna i städerna i Södra Finland förhållandevis väl jämfört med de övriga pojkgrupperna. Denna pojkgrupp hade också en positivare inställning till studierna än de övriga pojkgrupperna.

Den stora skillnaden i läsresultaten mellan flickor och pojkar är viktig att uppmärksamma på olika sätt i läs- och skrivfrämjande satsningar. Resultatet i slutet av årskurs 9 våren 2019 tyder inte på att klyftan skulle ha förändrats trots de åtgärder som vidtagits under många år.

Inom det här innehållsområdet märktes skillnader till exempel i hur väl eleverna klarade av att analysera och sammanfatta innehållet i text på ett djupare plan än bara på en konkret och refererande nivå. Med tanke på diskussionen som i allmänheten förs om falska nyheter och behovet av källkritisk förmåga kan man säga att en del av eleverna hade svårigheter med att identifiera informationskällor och fakta bakom åsikter.

En majoritet av eleverna klarade av uppgifter där de skulle ringa in en åsikt för, en åsikt mot, en neutral ståndpunkt eller identifiera en motivering för en åsikt. Men det var tydligt att det här var svårt för en del elever. Det visar att det är viktigt att i undervisningen utveckla elevernas förmåga att identifiera åsikter och motiveringar i olika slags texter och kommunikationssituationer.

Inom innehållsområdet Att tolka texter krävdes också att eleverna kan läsa på ett djupare plan och förstå bildspråk, sammanhang och helheter. Att kunna analysera och tolka text, identifiera vad som är relevant, och dessutom kunna formulera sin tolkning i skrift ser ut att vara mycket svårt, inte för majoriteten, men för en del av eleverna. (Hellgren & Marjanen 2020, 57–72)

Skrivfärdigheterna i slutet av grundskolan

Inom innehållsområdet Att producera texter skulle eleverna skriva två texter. Den ena var en argumenterande text (insändare) och den andra en text där de skulle reflektera över sin egen skrivprocess och sig själva som skribenter.

Könsskillnaden var störst i skrivuppgifterna: flickornas genomsnitt var 8,3 och pojkarnas 7,4. Elevernas poäng har i den här utvärderingen omvandlats så att de presenteras som vitsord. Över vitsordsnivån åtta nådde 58 procent av flickorna och 30 procent av pojkarna. Under resultatnivån 6– placerade sig 30 procent av pojkarna och 13 procent av flickorna. Pojkarnas resultat är tydligt polariserat.

En jämförelse av regionförvaltningsområden visade att eleverna i Västra och Inre Finland presterade väl i skrivuppgifterna jämfört med eleverna i Södra Finland. Det gällde särskilt flickorna i Västra och Inre Finland. Inom samma region fanns det också skillnader i resultatet mellan pojkarna i de olika kommunerna. Det som utmärkte resultatet i skrivuppgifterna var de förhållandevis stora andelarna flickor som presterat väl och de förhållandevis stora andelarna pojkar som presterat svagt. De stora skillnaderna i elevernas skrivande kan delvis också avspegla olika bedömningskulturer inom Svenskfinland.

När det gäller förmågan att skriva en argumenterande text (insändare) är det uppenbart att många svagare skribenter skulle behöva tydliga anvisningar för hur man för fram ett ärende, beaktar läsaren, en viss kontext, och en målgrupp: det vill säga genremedvetet skrivande.

Flickornas och pojkarnas resultat

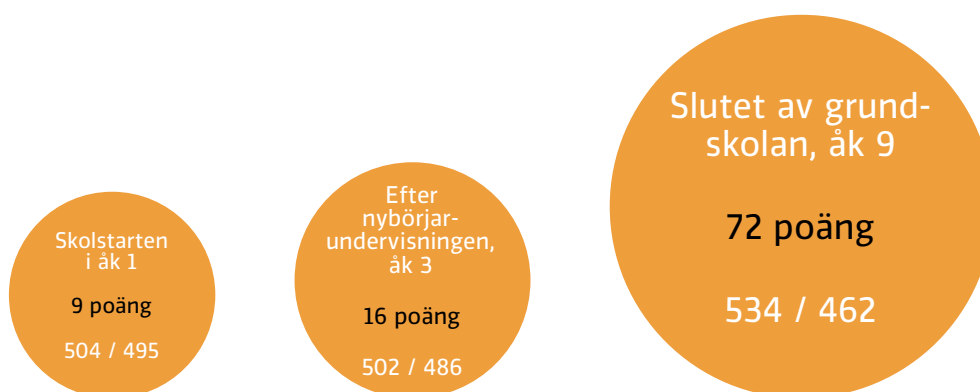
Resultatet i skrivuppgifterna visar bland annat att det är viktigt att stödja och utveckla elevernas förmåga att uttrycka sina åsikter och motiveringar sakligt och övertygande. Det är viktigt inte minst med tanke på elevernas möjligheter att påverka och vara delaktiga i samhället.

Liksom i alla tidigare modersmålsutvärderingar i årskurs 9 fanns det en tydlig skillnad i resultatet mellan flickor och pojkar. Det fanns också skillnader mellan de enskilda skolorna. De allra starkaste skolorna var belägna i stadskommuner och de allra svagaste i landsbygdskommuner. För övrigt var ordningen mellan skolorna blandad.

Om man lyfter fram ytterligheterna, flickorna i städerna och pojkarna på landsbygden, visar sig en klyfta som ser ut att vidgas märkbart under åren i grundskolan: i årskurs 9 var stadsflickornas genomsnitt 542 poäng jämfört med landsbygdens pojkar med ett genomsnitt på 444 poäng. Skillnaden mellan motsvarande elevgrupper var mycket liten i NCU:s mätning i början av årskurs 1 i den longitudinella utvärderingen (jfr 514 poäng och 501 poäng). Den skillnad som uppstår under de nio åren i grundskolan tycks i hög grad gälla flickornas och pojkarnas resultat. (Hellgren & Marjanen 2020, 84–101)

Klyftan mellan flickornas och pojkarnas resultat i svenska och litteratur tenderar över lag att vidgas under de nio åren i grundskolan. Om man jämför alla flickor med alla pojkar i NCU:s sampel utan att titta på särskilda kommuntyper är glappet bara 9 poäng vid skolstarten i årskurs 1. Då samma elever utvärderades i årskurs 3 nådde flickorna i svenska skolor i genomsnitt 502 poäng och pojkarna 486 poäng. Skillnaden ökade alltså till 16 poäng. (Silverström m.fl. 2020, 31, Silverström m.fl. 2023, 42)

De här resultaten kan pejas mot flickors och pojkars lärresultat i årskurs 9 år 2019. I slutet av grundskolan var skillnaden mellan flickors och pojkars modersmålskunskaper 72 poäng.

Svenska och litteratur är ett ämne där flickorna i genomsnitt har bättre resultat än pojkarna. Flickorna verkar också vara mer intresserade av det som tas upp i ämnet. Samtidigt är det viktigt att poängtera att det finns pojkar som presterar mycket väl i lärokursen och att könsskillnaderna varierar skolorna emellan. Skolan och undervisningen kan antagligen påverka denna skillnad eftersom det finns skolor där klyftan är stor och skolor där klyftan är obefintlig.

När det gäller pojkarnas allmänt taget svaga resultat är det också viktigt att lyfta fram vissa avvikelser som utvärderingen år 2019 aktualiserade: Varför har pojkarna i städerna i Södra Finland presterat förhållandevis väl i läsförståelse och varför har de en aning positivare inställning till läroämnet än de övriga pojkgrupperna? Hur kommer det sig att klyftan mellan flickornas och pojkarnas resultat varierar mellan skolorna? Varför är klyftan mindre i en del skolor och större i andra?

Jämnt men ändå ojämnt

Eleverna i de svenskspråkiga skolorna presterade lika väl som eleverna i de finskspråkiga skolorna i de uppgifter som också ingick i den parallella utvärderingen i *suomen kieli ja kirjallisuus* (finska och litteratur).

Elevernas resultatfördelningar i de svenskspråkiga skolorna visar hur heterogen en årskull av niondeklassare är. Även om flera av genomsnitten är relativt jämna, omfattar varje elevgrupp i de olika regionerna, kommunerna och skolorna hela skalan av kunnande. Skillnader i de centrala resultaten syntes framför allt inom Södra Finland och Västra och Inre Finland, men inte mellan dem. Det fanns ingen nämnvärd skillnad mellan Nyland och Österbotten i resultaten. Genomsnitten för alla elever i de olika kommungrupperna visar inte på väldigt stora skillnader. (Hellgren & Marjanen 2020)

5.2 Kunskaper i matematik i slutet av årskurs 9

NCU genomförde en bred utvärdering i matematik våren 2021. De centrala resultaten från år 2021 för elever i svensk- och finskspråkiga skolor har sammanställts i tabell 2. Resultaten bygger på information från 975 elever i svenskspråkiga skolor och 11 506 elever i finskspråkiga skolor.

Högst upp i tabell 2 presenteras det genomsnittliga resultatet i alla uppgifter. Eleverna i de svenskspråkiga skolorna når i genomsnitt 457 poäng, eleverna i finskspråkiga skolor når 452 poäng. Skillnaden är inte statistiskt signifikant.

Elevernas kunskaper är något mer homogena i de svenska skolorna än i de finska skolorna. Standardavvikelsen i den svenskspråkiga populationen (195,7) är lägre än i den finskspråkiga populationen (229,2).

I tabellen ingår också en jämförelse av resultaten i läroplansgrundernas innehållsområden. Jämförelsen av de svenska och finska skolornas genomsnittliga resultat visar att det inte finns någon statistiskt signifikant skillnad mellan elevernas matematikkunskaper i innehållsområdena. Även om eleverna i svenska skolor i några innehållsområden når högre poängtal än i de finska skolorna, är skillnaden ändå inte statistiskt signifikant. Detsamma gäller givetvis även i de innehållsområden där de finska skolorna har något högre genomsnitt. I slutet av årskurs 9 ligger alltså kunskaperna på samma nivå i alla innehållsområden oberoende av skolans undervisningsspråk.

TABELL 2. Elevernas genomsnittliga kunskaper i innehållsområden i matematik i slutet av årskurs 9, svensk- och finskspråkiga skolor.

MATEMATIK	Svenskspråkiga skolor, årskurs 9 (N = 975)	Finskspråkiga skolor, årskurs 9 (N = 11 506)
Innehållsområden	Resultat i poäng	Resultat i poäng
Alla uppgifter	457	452
INNEHÅLLSOMRÅDEN		
Matematiskt tänkande och matematiska metoder	453	444
Tal och räkneoperationer	460	446
Algebra	446	455
Funktioner	464	451
Geometri	468	455
Informationsbehandling, statistik och sannolikhet	443	459

Då kunskaperna i svenska skolor i Södra Finland och i Västra Finland jämfördes framkom inte heller några statistiskt signifikanta skillnader i läroplansgrundernas innehållsområden (se tabell 3)⁹.

⁹ Med Västra Finland avses här svenska sampelskolor längs hela västkusten. Hit hör till exempel skolor i Österbotten, Åboland och i städer som Åbo, Björneborg och Uleåborg. Alla svenska skolor i Västra Finland – eller Södra Finland – har inte deltagit i utvärderingen.

**TABELL 3. Elevernas genomsnittliga kunskaper i innehållsområden i matematik i slutet av årskurs 9, svensk-
språkiga skolor i Södra och Västra Finland.**

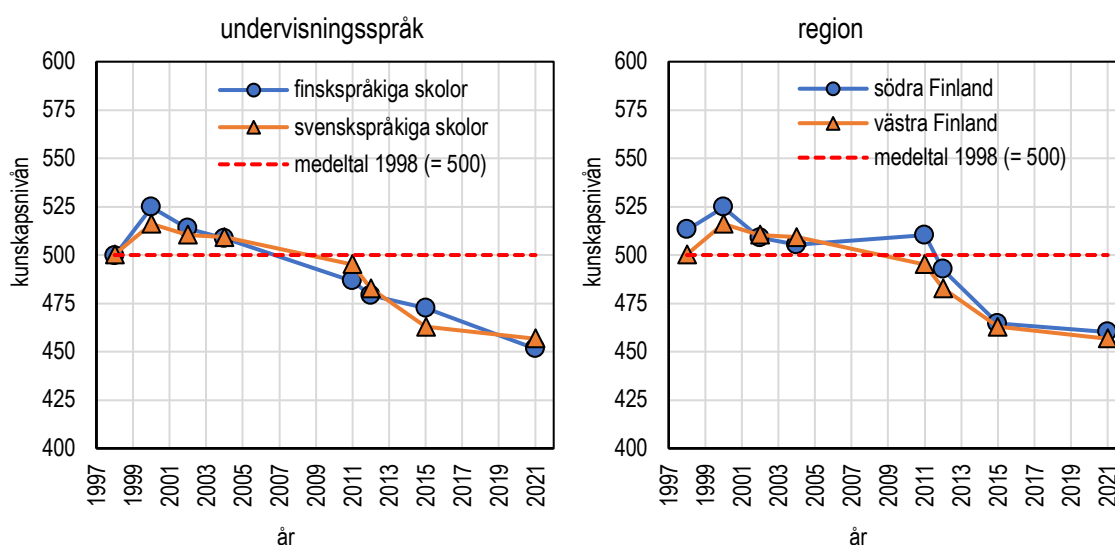
MATEMATIK	Svenskspråkiga skolor i Södra Finland, årskurs 9 (N = 617)	Svenskspråkiga skolor i Västra Finland, årskurs 9 (N = 375)
Innehållsområden	Resultat i poäng	Resultat i poäng
Alla uppgifter	460	451
INNEHÅLLSOMRÅDEN		
Matematiskt tänkande och matematiska metoder	458	444
Tal och räkneoperationer	467	450
Algebra	447	445
Funktioner	464	464
Geometri	472	461
Informationsbehandling, statistik och sannolikhet	448	436

NCU har i matematikutvärderingen 2021 dessutom gjort en jämförelse med den genomsnittliga kunskapsnivån i alla tidigare matematikutvärderingar. Tabell 2 och 3 ovan har konstruerats så att den genomsnittliga nationella nivån år 1998 har lagts på 500 poäng. År 1998 genomfördes den första nationella matematikutvärderingen. Tabellernas poängtal visar alltså samtidigt hur mycket niondeklassarnas resultat har sjunkit sedan år 1998. Skillnaden mellan det nationella genomsnittet år 1998 och 2021 är signifikant ($f = 0,24-0,43$).

I figurerna 11 och 12 syns varje nationell matematikutvärdering som har ordnats i årskurs 9. Efter den första nationella utvärderingen år 1998 har motsvarande matematikutvärderingar genomförts år 2000, 2002, 2004, 2011, 2012, 2015 och 2021. Med hjälp av matematikuppgifter som upprepas i olika utvärderingar är det möjligt att jämföra elevernas matematikprestationer över tid. Samtidigt är det ändå viktigt att beakta det faktum att läroplansgrunderna har förändrats två gånger under perioden 1998–2021. Utvärderingarna har också blivit digitala på senare tid.

Figur 11 till vänster visar att de svenskspråkiga skolornas nedgång är ungefär liknande som i finskspråkiga skolor. År 2021 är situationen nästan densamma, 457 poäng för svenskspråkiga skolor och 452 poäng för finskspråkiga skolor.

Jämförelsen av regioner i Svenskfinland visar att elevernas matematikkunskaper i Södra och Västra Finland ligger på samma nivå år 2021 (se figur 12 till höger). Eleverna i Södra Finland har genomsnittet 460 poäng. I Västra Finland är genomsnittet 457 poäng. Vid tolkningen av det här resultatet är det viktigt att minnas att bara vissa av de svenska skolorna i regionerna har tagits ut till varje utvärdering och att antalet elever från svenskspråkiga skolor har varierat. (Metsämuuronen & Nousiainen 2021, 55–90 samt analyser av NCU:s data)

FIGUR 11–12. Matematikkunskaperna i årskurs 9 i finsk- och svenskspråkiga skolor samt i svenskspråkiga skolor i Södra respektive Västra Finland mellan åren 1998 och 2021.

Matematikutvärderingen 2021 ger över huvud taget en hel del intressanta resultat på nationell nivå. Till exempel visar utvärderingen att många elever med relativt svaga matematikkunskaper får endast allmänt stöd i matematik i årskurs 9. Nästan hälften av eleverna med tämligen svaga matematikkunskaper i slutet av årskurs 9 har inte haft tillgång till intensifierat eller särskilt stöd i matematik.

Elever med vitsorden 5, 6 eller 7 på avgångsbetyget hade svårigheter med uppgifter som gällde matematiskt tänkande, sannolikhet och huvudräkning. Det här gäller också elever som får intensifierat eller särskilt stöd. Över huvud taget är det uppenbart att många behöver mer fokuserad undervisning i ett tidigare skede av sin skolgång. De här eleverna skulle troligen ha nytta av att ännu tidigare öva strategier som behövs vid huvudräkning. Det kan för snabbas de enklaste räkneoperationerna. Att öva minnesteknik i högre grad kunde stöda eleverna till exempel i textuppgifter i matematik. (Metsämuuronen 2023, 104, 111)

Att läraren ger läxor i matematik är viktigt. Oberoende av elevens matematikvitsord finns det ett samband mellan elevernas matematikkunskaper och läxorna. Elevernas matematikkunskaper är en aning bättre ifall läraren ger hemuppgifter varje lektion. Om läraren aldrig går igenom läxorna på lektionerna är elevernas resultat svagare i utvärderingen. (Metsämuuronen 2023, 83–84)

5.3 Kunskaper i finska i slutet av årskurs 9

Niondeklassarnas kunskaper i finska utvärderades också våren 2021. Deltagarna var närmare 1 500 i finska och drygt 1 000 i modersmålsinriktad finska. Av de här eleverna hade 80 procent deltagit i utvärderingen i årskurs 6 tre år tidigare.

Tabell 4 beskriver i vilken mån deltagarna når nivån för goda kunskaper (vitsordet åtta) i NCU:s utvärdering. Till vänster framgår kunskaperna i finska, som vanligen läses av elever som inte talar finska hemma. Till höger finns motsvarande andelar för modersmålsinriktad finska (mofi). Lärokursen gäller i huvudsak elever som talar både svenska och finska hemma.

Bland elever som läser mofi befinner sig tre fjärdedelar åtminstone på nivån för goda kunskaper i hör- och läsförståelse. Andelen som når minst goda kunskaper är lägre bland dem som läser finska.

Gemensamt för både finska och modersmålsinriktad finska är att bara en bråkdel av eleverna når minst goda kunskaper i fråga om att skriva på finska. I muntlig produktion når en större andel av eleverna motsvarande nivå i bägge grupperna. I både muntlig och skriftlig produktion utvärderades elevernas kunskaper med hjälp av två olika uppgifter. Resultaten ges separat för vardera uppgiften i tabell 4.

TABELL 4. Andel elever (%) som har minst goda kunskaper i A-lärokursen i finska efter årskurs 9.

FINSKA, A-lärokurs	Finska, årskurs 9 (N = 1471)		Modersmålsinriktad finska, årskurs 9 (N = 1021)	
	Nivån för goda kunskaper (vitsordet 8)	Andel elever i %	Nivån för goda kunskaper (vitsordet 8)	Andel elever i %
Muntlig produktion	A2.2	44/32 %	B1.2	45/50 %
Skriftlig produktion	A2.2	19/14 %	B1.2	22/29 %
Hörförståelse	B1.1	41 %	B1.2	76 %
Läsförståelse	B1.1	30 %	B1.2	76 %

Eleverna i de svenskspråkiga skolorna har olika förutsättningar att lära sig och använda finska. De svenskspråkiga skolorna finns i finskspråkiga, tvåspråkiga och svenskspråkiga miljöer. Den regionala variationen är därför av särskilt intresse i finska.

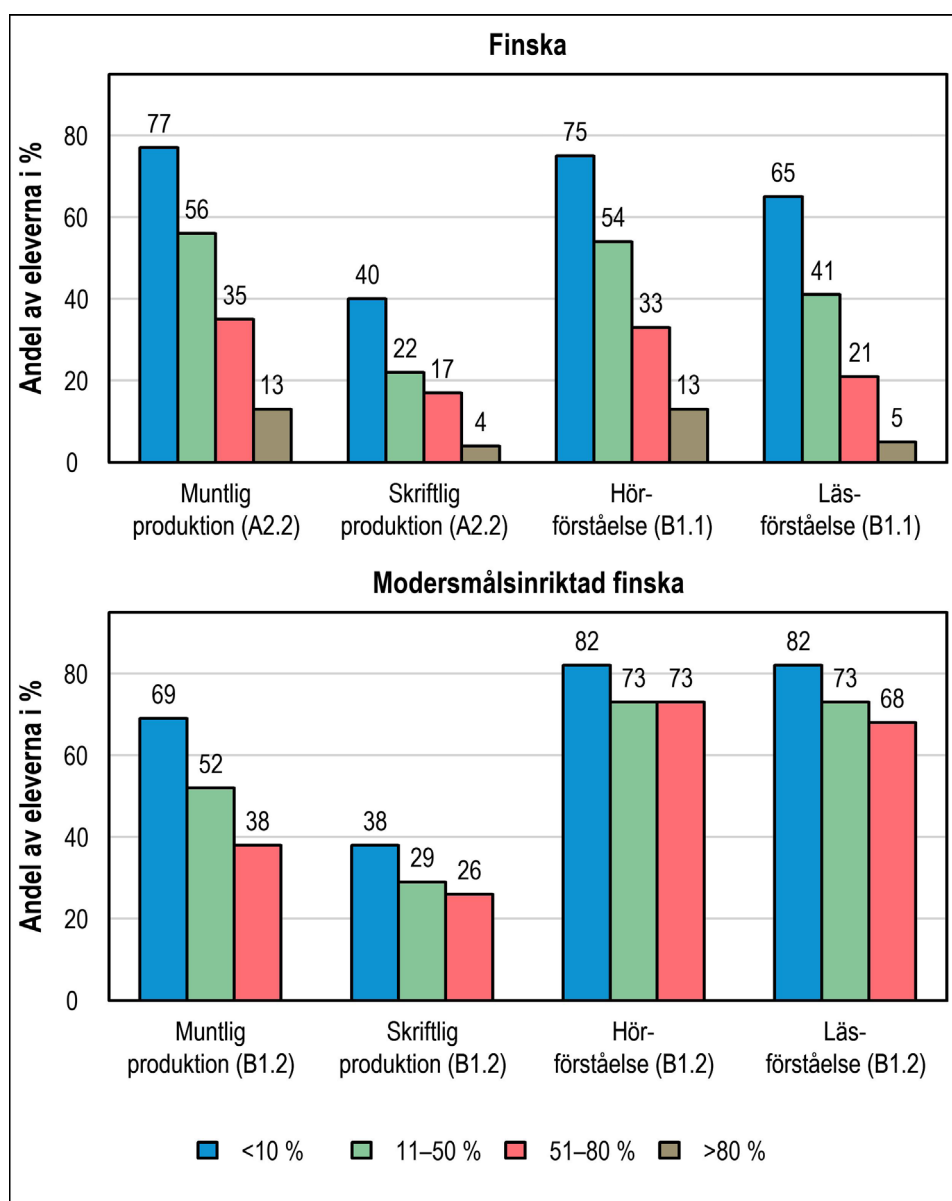
Figur 13 och 14 visar hur elevernas kunskaper varierar i förhållande till kommunens svenskhetsgrad¹⁰. Figuren anger hur stor andel av eleverna som når minst nivån för goda kunskaper i finska och i mofi, alltså nivån för

¹⁰ Kommunerna delades in i fyra grupper utifrån kommunens svenskhetsgrad: 1) finskspråkiga kommuner där andelen svenskspråkiga är under 10 %, 2) finskt-svenskt tvåspråkiga kommuner där andelen svenskspråkiga ligger inom intervallet 11 %–50 %, 3) svenskt-finskt tvåspråkiga kommuner där andelen svenskspråkiga ligger inom 51 %–80 % och 4) svenskspråkiga kommuner där andelen svenskspråkiga är över 80 %.

vitsordet åtta. I figurerna anger den blå stapeln längst till vänster alltid elevernas kunskaper i kommuner med under 10 procent svenskspråkiga invånare. Den bruna stapeln längst till höger visar den andra ytterligheten, kommuner med över 80 procent svenskspråkiga invånare.

I den övre bilden (figur 13) framgår resultaten i **finska**. Den här figuren gäller den finskundervisning som i första hand är riktad till elever som inte talar finska hemma. Bäst nås nivån för goda kunskaper bland elever i kommuner med mindre än 10 procent svensktalande. Det här syns i alla delfärdigheter, särskilt i muntlig produktion och hörförståelse. Trenden i figuren är tydlig. Ju mer svenska som talas i kommunen, desto mindre är andelen elever som har minst goda kunskaper. Men man ska ändå inte glömma att det i alla språkmiljöer finns elever med både goda och svaga resultat.

Resultatet i hör- och läsförståelse är mycket gott i **modersmålsinriktad finska** (den nedre bilden, figur 14). Över tre fjärdedelar av de deltagande mofi-eleverna når minst nivån för goda kunskaper. Kunskapskillnaderna mellan kommuner med olika svenskhetsgrad är klart mindre jämfört med situationen i figur 13.

FIGUR 13–14. Andel elever (%) som efter årskurs 9 når minst goda kunskaper i finska.

NCU:s datamaterial möjliggör också mer övergripande iakttagelser av variationen i elevernas kunskaper. Skillnaden mellan kunskaperna i **finska** i Södra och Västra Finland¹¹ är statistiskt signifikant och till sin betydelse stor. Det har samband med att de flesta av samplets finskspråkiga kommuner ligger i Södra Finland. Alla svenskspråkiga kommuner med mer än 80 procent svensktalande invånare ligger i Västra Finland.

I finska visar standardavvikelsen (71) att eleverna har rätt liknande kunskaper i sådana svenskspråkiga kommuner där över 80 procent av invånarna har svenska som modersmål. Men i till exempel de svenskt-finskt tvåspråkiga kommunerna (51–80 % svenskspråkiga) i Södra Finland varierar elevernas kunskaper mycket mer (standardavvikelse 97). (Åkerlund m.fl. 2022a, 6–7, 41–64)

I **modersmålsinriktad finska** är standardavvikelsen minst (86) i de finskspråkiga kommunerna med mindre än 10 procent svenskspråkiga invånare. Eleverna har alltså mer liknande kunskaper än i andra kommuntyper. Standardavvikelsen i mofi är stor (117) i de finskt-svenskt tvåspråkiga kommunerna (11–50 %) i Västra Finland. Det betyder att det finns en stor variation mellan elevernas kunskaper i finskt-svenskt tvåspråkiga kommuner. (Åkerlund m.fl. 2022a, 8, 78–99)

Kunskapsutvecklingen i finska

Både i finska och i engelska kan elevernas kunskapsutveckling under årskurserna 7–9 studeras. Det här är möjligt för att NCU har samlat in information om samma elevers resultat två gånger, både efter årskurs 6 och i slutet av årskurs 9.

I **finska** är den sammanlagda kunskapsutvecklingen oberoende av delområde i genomsnitt 116 poäng. Majoriteten av de här eleverna talar inte finska hemma.

Elevernas utveckling är starkare i Södra Finland än i Västra Finland under de tre sista åren i grundskolan. En jämförelse i förhållande till kommunernas svenskhetsgrad visar att utvecklingen är starkast bland elever som bor i finskspråkiga kommuner med mindre än 10 procent svensktalande invånare. Svagast är utvecklingen i svenskspråkiga kommuner där mer än 80 procent av invånarna har svenska som modersmål.

Genomsnittlig kunskapsutveckling i finska under årskurserna 7–9

151 poäng i Södra Finland

85 poäng i Västra Finland

Kunskapsutvecklingen i finska enligt kommunens svenskhetsgrad

175 poäng i finskspråkiga kommuner (< 10 % svensktalande invånare)

136 poäng i finsk-svenskt tvåspråkiga kommuner i Södra Finland (11–50 %)

125 poäng i finsk-svenskt tvåspråkiga kommuner i Västra Finland (11–50 %)

149 poäng i svensk-finskt tvåspråkiga kommuner i Södra Finland (51–80 %)

100 poäng i svensk-finskt tvåspråkiga kommuner i Västra Finland (51–80 %)

45 poäng i svenskspråkiga kommuner (> 80 %)

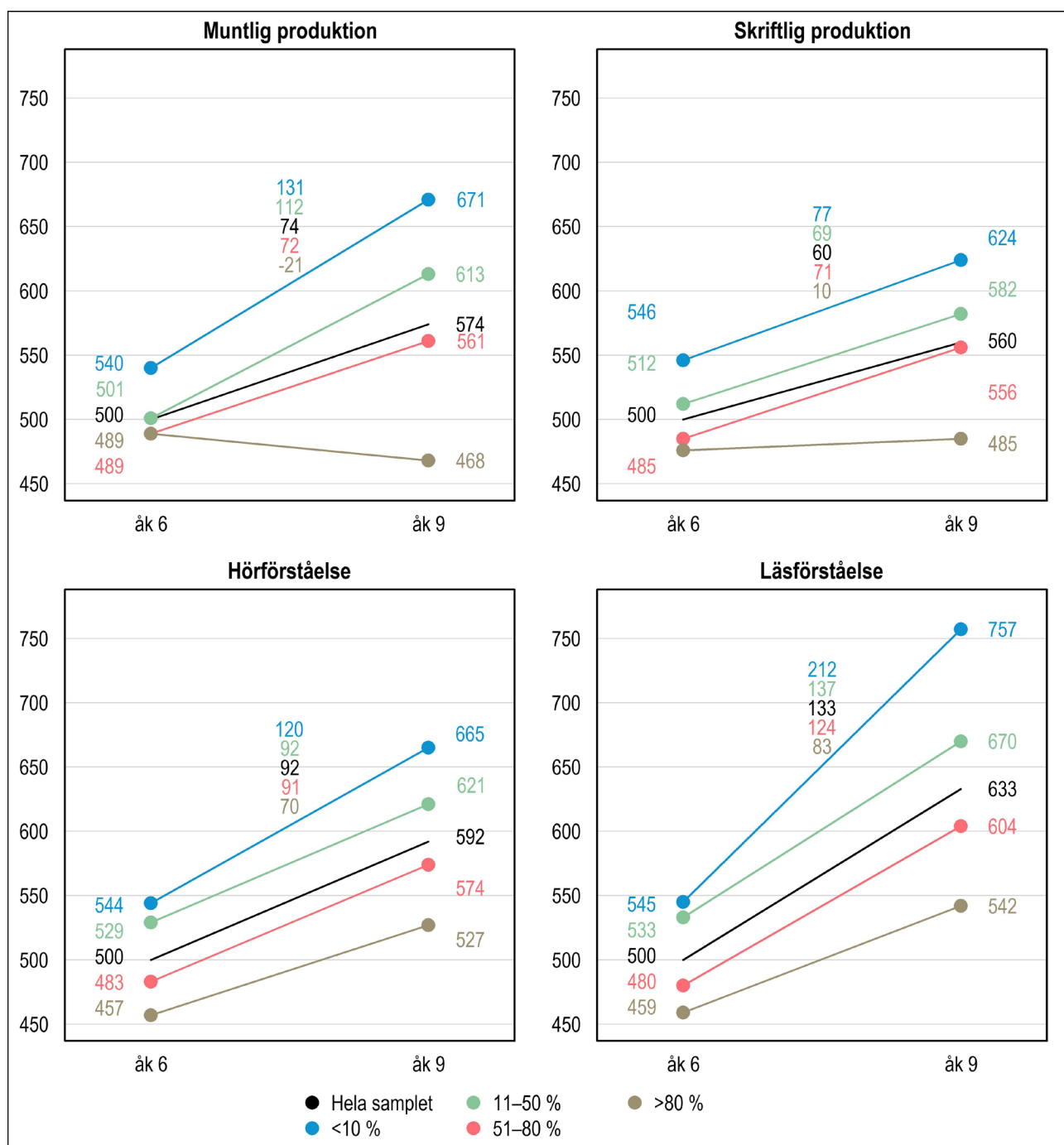
I figurerna 15–18 framgår kunskapsutvecklingen i olika delområden bland dem som läser finska. Elevernas resultat i de två utvärderingarna har lagts på samma skala. I varje färdighet finns resultatet i årskurs 6 längst till vänster och resultatet i årskurs 9 längst till höger i figuren. Stapeln i mitten i varje bild anger elevernas poängutveckling i olika slags språkmiljöer.

¹¹ Med Västra Finland avses här – liksom i matematik och engelska – svenska skolor längs hela västkusten. Hit hör till exempel skolor i Österbotten, Åboland och i städer som Åbo, Björneborg och Uleåborg. Alla svenska skolor i Västra Finland – eller Södra Finland – erbjuder inte nödvändigtvis både undervisning i finska och mofi.

En direkt jämförelse mellan poängutvecklingen i till exempel hörförståelse och läsförståelse är inte möjlig. En utveckling på ett visst antal poäng kan i ett delområde innebära en medelstor skillnad i utvecklingen medan samma poäng i ett annat delområde kan innebära en liten skillnad i utvecklingen. Jämförelser av den typ som vi ser i figur 15–18 gäller alltså hur olika elevgrupper har utvecklats i en viss färdighet. Den gäller inte hur olika färdigheter utvecklas i förhållande till varandra.

I figurerna 15–18 syns till exempel att eleverna i hela samplet (= alla deltagare i finska) går framåt 92 poäng i hörförståelse under sina tre sista år i grundskolan. Eleverna utvecklas i genomsnitt från 529 poäng till 621 poäng. Men det finns en variation här. Elevernas hörförståelse utvecklas 70 poäng i svenskspråkiga kommuner med många svensktalande invånare, men 120 poäng i finskspråkiga kommuner.

FIGUR 15–18. Kunskapsutvecklingen i finska mellan årskurs 6 och 9 i förhållande till kommunens svenskhetsgrad.

Gemensamt för de fyra färdigheterna är att utvecklingen är bunden till kommunens svenskhetsgrad. Mest utvecklas elever som bor i finskspråkiga kommuner med mindre än 10 procent svenskspråkiga invånare. De här eleverna utvecklas till exempel 212 poäng i läsförståelse. Den andra ytterligheten är de elever som bor i kommuner där över 80 procent av invånarna är svenskspråkiga. I läsförståelse utvecklas de här eleverna 83 poäng.

Eleverna i de svenskspråkiga kommunerna utvecklades enligt den här utvärderingen i genomsnitt inte i muntlig produktion. I figuren syns ändå att elever i de finskspråkiga och finsk-svenskt tvåspråkiga kommunerna har utvecklats mer än 100 poäng. I skriftlig produktion syns också en polarisering av det här slaget. (Åkerlund m.fl. 2022b, 32–71)

I **modersmålsinriktad finska (mofi)** går eleverna i genomsnitt en hel del framåt under årskurserna 7–9, om vi tittar på den sammanlagda utvecklingen i alla utvärderingsuppgifter. Den genomsnittliga utvecklingen är 139 poäng om utvecklingen granskas så att samtliga färdigheter slås ihop.

Utvecklingen för eleverna i Södra och Västra Finland är liknande (137 och 143 poäng). I genomsnitt utvecklas eleverna i båda regionerna ungefär i samma takt i modersmålsinriktad finska. Det finns en liten skillnad i utvecklingen finns mellan Västra och Södra Finland.

I mofi skiljer sig kunskapsutvecklingen i de finskspråkiga kommunerna med under 10 procent svenskspråkiga invånare. Utvecklingen är en aning starkare i Västra Finland än i Södra Finland (161 resp. 133 poäng). I de finskt-svenskt tvåspråkiga kommunerna är utvecklingen lika stor i båda regionerna (144 resp. 145 poäng). Utvecklingen i de svenskt-finskt tvåspråkiga kommunerna är en aning svagare än i de övriga kommunprofilerna (118 poäng).

Genomsnittlig kunskapsutveckling i modersmålsinriktad finska under årskurserna 7–9

137 poäng i Södra Finland

143 poäng i Västra Finland

Kunskapsutvecklingen i modersmålsinriktad finska enligt kommunens svenskhetsgrad

133 poäng i finskspråkiga kommuner i Södra Finland (< 10 %)

161 poäng i finskspråkiga kommuner i Västra Finland (< 10 %)

144 poäng i finsk-svenskt tvåspråkiga kommuner i Södra Finland (11–50 %)

145 poäng i finsk-svenskt tvåspråkiga kommuner i Västra Finland (11–50 %)

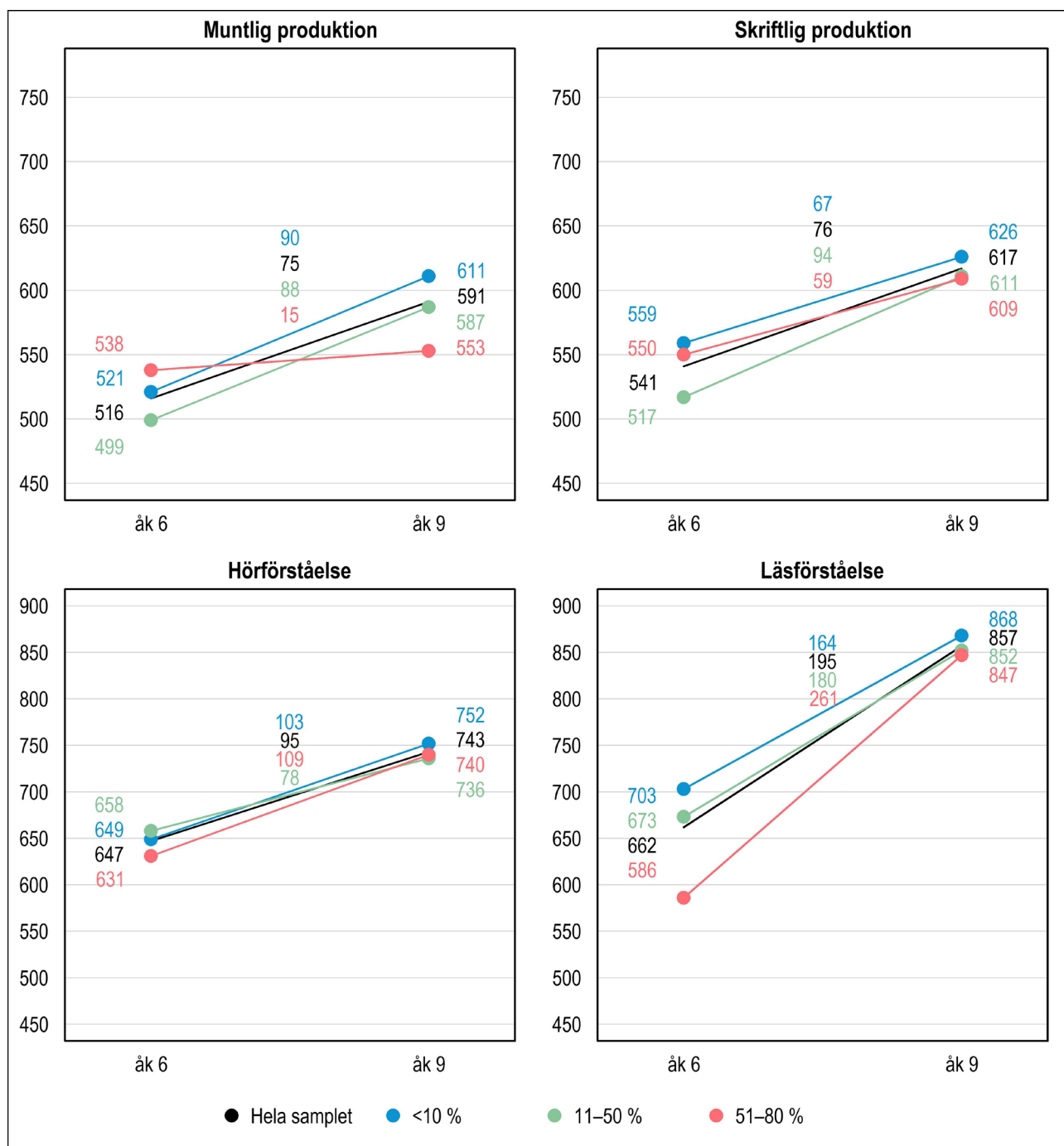
118 poäng i svensk-finskt tvåspråkiga kommuner (51–80 % svensktalande)

De fyra figurerna (19–22) visar kunskapsutvecklingen i olika färdigheter bland mofi-elever. I figurerna som gäller modersmålsinriktad finska finns en inbyggd jämförelse mellan finska och mofi. Här beaktas att mofi-elevernas utgångsläge i årskurs 6 är högre. Liksom i de tidigare figurerna kan utvecklingen i olika delfärdigheter, till exempel läs- och hörförståelse, inte jämföras med varandra.

I genomsnitt utvecklas mofi-eleverna 75/76 poäng i hela samplet i muntlig och skriftlig produktion. Särskilt i muntlig produktion är situationen annorlunda bland elever i svensk-finskt tvåspråkiga kommuner jämfört med de andra kommunprofilerna. Utvecklingen är 15 poäng.

Eleverna i hela samplet går 95 poäng framåt i hörförståelse under de tre sista åren i grundskolan. Eleverna utvecklas från 647 poäng till 743 poäng.

I läsförståelse ligger utvecklingen i hela samplet på 195 poäng. Det är tydligt att de mofi-elever som bor i kommuner med 51–80 procent svensktalande invånare går starkt framåt i läsförståelse under årskurserna 7–9 jämfört med de andra grupperna. Eleverna utvecklas i genomsnitt 261 poäng. (Åkerlund m.fl. 2022b, 78–114)

FIGUR 19–22. Kunskapsutvecklingen i modersmålsinriktad finska mellan årskurs 6 och 9 i förhållande till kommunens svenskhetsgrad.

5.4 Kunskaper i engelska i slutet av årskurs 9

Också kunskaperna i A-lärokursen i engelska utvärderades i årskurs 9 år 2021. Sammanlagt deltog drygt 5 000 elever i 130 skolor. De svenskspråkiga skolorna i det här nationella samplet var 16 och antalet elever var 669.

Liksom i årskurs 6 är lärresultaten i svenskspråkiga skolor en aning bättre än i finskspråkiga skolor. Det framkom inte skillnader mellan flickors och pojkars kunskaper i engelska.

Att förstå skriven engelskspråkig text, alltså läsförståelse, är ett starkt område för niondeklassarna i svenskspråkiga skolor (se tabell 5). Detsamma gäller att tala engelska. I de svenska skolorna når närmare 60 procent av eleverna

minst nivån för goda kunskaper (vitsordet åtta) i muntlig produktion, medan motsvarande andel är 34 procent i finska skolor. I skriftlig produktion var skillnaderna mellan svenska och finska skolor mindre än i muntlig produktion.

I svensk- och finskspråkiga skolor ligger eleverna nära varandra i läsförståelse. Vanligast är att eleverna placerar sig på nivån för goda kunskaper, alltså B1.1. Över hälften av deltagarna i både svensk- och finskspråkiga skolor når åtminstone nivån för goda kunskaper i läsförståelse.

Närmare hälften av deltagarna (44 %) i svenskspråkiga skolor når nivån för goda kunskaper i hörförståelse. Motsvarande andel i finskspråkiga skolor är en tredjedel (32 %). För både svensk- och finskspråkiga skolor är den vanligaste nivån A2.2, som motsvarar vitsordet sju.

TABELL 5. Andel elever (%) som har minst goda kunskaper i A-lärokursen i engelska efter årskurs 9.

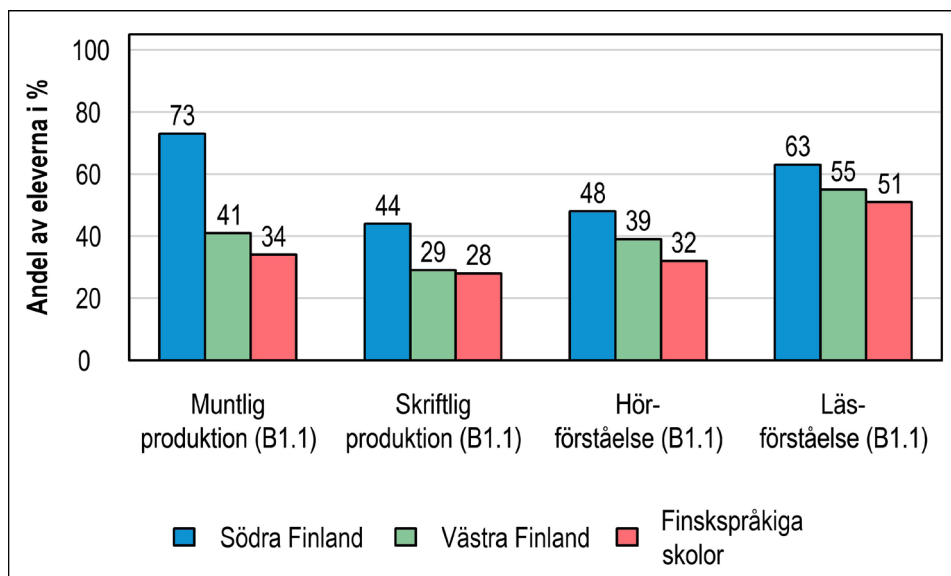
ENGELSKA, A-lärokurs	Nivån för goda kunskaper (vitsordet 8)	Svenskspråkiga skolor, årskurs 9 (N = 669)	Finskspråkiga skolor, årskurs 9 (N = 4352)
		Andel elever i %	Andel elever i %
Muntlig produktion	B1.1	59 %	34 %
Skriftlig produktion	B1.1	37 %	28 %
Hörförståelse	B1.1	44 %	32 %
Läsförståelse	B1.1	59 %	51 %

Av figur 23 framgår kunskaperna i engelska i de svenskspråkiga skolorna i Södra och Västra Finland i den mån de har ingått i samplet.¹² Figuren visar att 73 procent av deltagarna i Södra Finland når nivån för goda kunskaper i muntlig produktion. Många talar alltså engelska på en nivå som motsvarar minst vitsordet åtta. I Västra Finland är motsvarande andel 41 procent.

Då eleverna skriver text på engelska är den allmänna nivån inte lika hög som då de talar engelska. Figurens staplar tyder på att skrivande på engelska är ett något svårare delområde för eleverna, oberoende av skolans undervisnings-språk. Bakgrunden till att skriftfärdigheterna på engelska inte är så utvecklade kan bland annat vara att eleverna talar mer engelska än de skriver på sin fritid.

Även i skriftlig produktion finns en viss skillnad mellan Södra och Västra Finland. Av deltagarna i Södra Finland når 44 procent nivån minst nivån för goda kunskaper. I Västra Finland är andelen 29 procent, vilket i praktiken motsvarar andelen i de finskspråkiga skolorna. (Härmälä & Marjanen 2022, 86–88 samt NCU:s data)

¹² Med Västra Finland avses här – liksom i matematik och finska – svenska skolor längs hela västkusten. Hit hör till exempel skolor i Österbotten, Åboland och i städer som Åbo, Björneborg och Uleåborg. Alla svenska skolor i Västra Finland – eller Södra Finland – har ändå inte deltagit i den här utvärderingen.

FIGUR 23. Andel elever (%) som efter årskurs 9 når minst goda kunskaper i engelska i Södra och Västra Finland samt i finskspråkiga skolor.

Vad gäller muntlig och skriftlig produktion på engelska framkom bland annat skillnader i elevernas vitsord. I de svenskspråkiga skolorna får en elev som befinner sig på nivåerna A1.3–A2.2 vitsordet åtta, i finskspråkiga skolor ligger vitsordsmedeltalet för elever som har nått nivån A2.2 högre (8,7). Det framkom också att elever i finskspråkiga skolor som inte når upp till den lägsta kunskapsnivån (A1.1) för att tala och skriva engelska kunde få vitsordet sex. I svenskspråkiga skolor krävs mer för samma vitsord. Elever med samma genomsnittliga resultat i utvärderingen får ganska olika vitsord i olika skolor. (Härmälä & Marjanen 2022, 86–88)

De nationella utvärderingarna av läroresultat har under hela 2000-talet visat att det finns skillnader mellan skolors betygsättning i årskurs 9 (jfr avsnitt 5.5). Tendensen gäller alla ämnen. Skillnaderna är inte knutna till undervisningsspråket, även om det i engelskan råkar finnas en tendens av det här slaget.

Kunskapsutvecklingen i engelska

I fråga om engelska är det möjligt att titta på kunskapsutvecklingen i både finsk- och svenskspråkiga skolor. I figurerna 24–27 syns hur mycket kunskaperna har utvecklats i förhållande till den utgångsnivå som eleverna hade då de kom till årskurs 7. Utgångsnivån är 500 poäng i varje delfärdighet i hela det nationella samplet. I figurerna jämförs kunskapsutvecklingen i svenska skolor i Södra Finland och i Västra Finland.

Dessutom syns utvecklingen i hela det nationella samplet och i finskspråkiga skolor i varje bild. Med hela samplet avses här alltså de svensk- och finskspråkiga skolorna som deltog i utvärderingen. Utvecklingen i hela samplet och i finskspråkiga skolor är ofta mycket liknande. Det beror på att den största delen av eleverna som ingår i hela samplet går i finskspråkiga skolor.

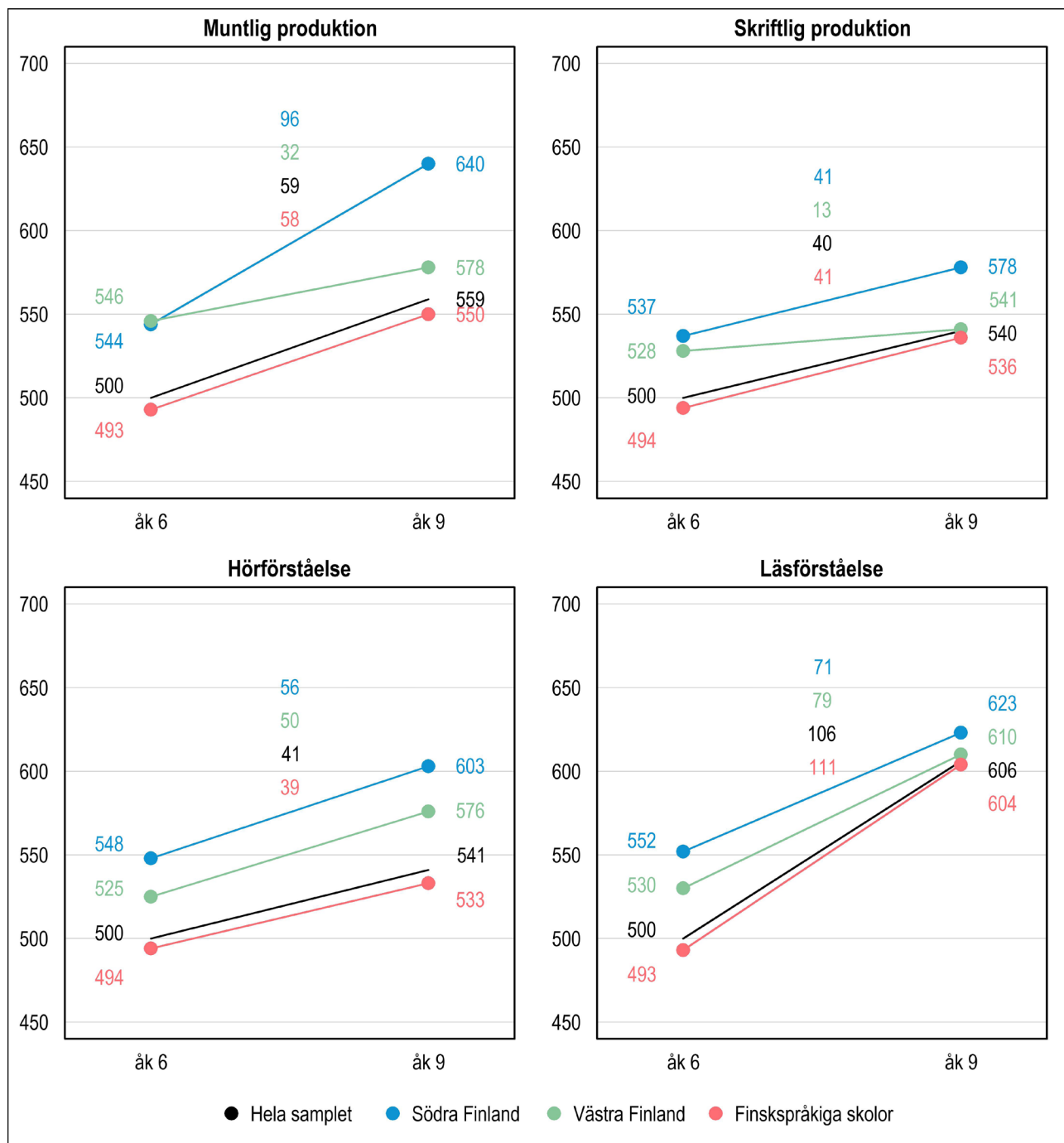
De fyra figurerna visar hur olika färdigheter utvecklas. Utvecklingen i olika färdigheter, till exempel läs- och hörförståelse, kan inte jämföras med varandra. Däremot ger varje figur läsaren en uppfattning om utvecklingen i olika grupper.

I genomsnitt utvecklas eleverna i hela samplet 59 poäng i muntlig produktion. Ur ett finlandssvenskt perspektiv visar figuren intressanta trender. I muntlig produktion befinner sig niondeklassarna i Södra Finland i en helt egen kategori jämfört med de andra grupperna i utvärderingen. Eleverna i de svenskspråkiga skolorna i Södra Finland når i genomsnitt 640 poäng mot 578 i Västra Finland. Utgångsnivån var ungefär densamma efter årskurs 6. Eleverna utvecklas i genomsnitt 96 poäng i Södra Finland och 32 poäng i Västra Finland.

Också i skriftlig produktion visar jämförelsen en något annorlunda utveckling i Västra Finland än i Södra Finland. Eleverna i de svenskspråkiga skolorna i Södra Finland utvecklas lika mycket som eleverna i de finskspråkiga skolorna i genomsnitt (41 poäng). Utvecklingen är svagare i svenska skolor i Västra Finland (13 poäng).

Över huvud taget är det skäl att minnas att andelen sjätteklassare i Södra och Västra Finland som nådde nivån för goda kunskaper (A2.1) i skrivande var ganska lika i årskurs 6 (67 och 60 %). I årskurs 9 når 44 procent av eleverna i Södra Finland nivå B1.1 som krävs för goda kunskaper. I Västra Finland är andelen mindre (29 %). Resultaten visar att det tar tid att utveckla skrivförmågan.

I de svenskspråkiga skolorna i Södra och Västra Finland är elevernas utveckling däremot ungefär lika stor i hörförståelse. Detsamma gäller läsförståelse, där eleverna i Västra Finland utvecklas 79 poäng och elever i Södra Finland 71 poäng. (Härmälä & Marjanen 2022 samt analyser av NCU:s data)

FIGUR 24–27. Kunskapsutvecklingen i engelska mellan årskurs 7 och 9 i Södra och Västra Finland samt i finskspråkiga skolor.

5.5 Bedömningen av elevernas kunskaper

Bedömningen i slutet av årskurs 9 är särskilt betydelsefull eftersom betyget används i antagningen till fortsatta studier. Då studieplatserna fördelas utifrån vitsorden är det av yttersta vikt att eleverna behandlas likvärdigt och att deras vitsord väger lika mycket. Avgångsbetyget ska också ge en bild av hur väl eleverna uppnått målen i den grundläggande utbildningen, och visa hur väl eleverna behärskar målen och innehållet i de olika läroämnena.

NCU:s utvärderingsmaterial visar att det finns en klar samstämmighet mellan elevernas vitsord i ett ämne och deras resultat i en utvärdering av samma ämne. Till exempel i utvärderingen i modersmål och litteratur i årskurs 9 år 2019 var korrelationen mellan vitsorden och resultaten mycket hög (0,85). Elever med högre vitsord hade alltså i genomsnitt bättre kunskaper i utvärderingen. Jämförelsen har gjorts utgående från det vitsord som eleverna har på sitt avgångsbetyg.

Men samtidigt visar utvärderingarna att vi har vissa långvariga utmaningar i fråga om bedömningen. En sådan utmaning är till exempel att vitsorden i en skola delvis hänger ihop med den allmänna prestationsnivån i skolan. Ju bättre en skola presterat i utvärderingen, desto bättre resultat har också elever med till exempel vitsordet åtta i skolan. Det krävs mera för exempelvis vitsordet åtta, om elevernas allmänna prestationsnivå i skolan är hög. (Hellgren & Marjanen 2020, 128–132)

En allmän tendens har även länge varit att elever med samma resultat i en utvärdering av läroresultat inte nödvändigtvis har samma vitsord i det ämne som utvärderas. Det finns givetvis olika orsaker till att det kan vara så. Utvärderingarna kan inte beakta allt som ingår i läroplansgrunderna eller till exempel elevernas timaktivitet.

I lärokursen i finska som läses av elever som inte vanligen talar finska hemma lyfts exempel på relativt stora skillnader fram. Elever med samma resultat i utvärderingen har olika vitsord. De största skillnaderna mellan resultat och vitsord finns enligt utvärderingen hos de starka eleverna. Elever som har nått 600 poäng i utvärderingen har i en skola vitsordet 8 och i en annan skola vitsordet 10. Liknande exempel framkom i lärokursen i modersmålsinriktad finska. Särskilt i bedömningen av svagare elever fanns skillnader. En elev med 350 poäng har i en skola fått i genomsnitt vitsordet 6+ och i en annan skola vitsordet 8. (Åkerlund m.fl. 2022a, 6)

Också i rapporten om utvärderingen i matematik konstateras att det fortfarande förekommer olika bedömningslinjer mellan skolorna. I skolor med de svagaste resultaten ligger eleverna cirka en vitsordsnivå högre än eleverna i de skolor som presterat bäst i utvärderingen. Det har inte skett någon förändring i fråga om den här tendensen sedan år 2012. (Metsämuuronen & Nousiainen 2021, 8, 74–76)

ATT FUNDERA PÅ I LÄRARKOLLEGIET

ÅRSKURS 7–9

- Hur mycket läser era elever i skolan och på fritiden? Hur skriver era elever?
- Har ni stora könsskillnader i svenska och litteratur? Hur jobbar ni med det här?
- Är ni nöjda med era elevers kunskaper i matematik? Finns det något område där ni kunde göra mer?
- Hur jobbar ni med ämnet finska? Tänk både på kunskaperna och attityderna. Har ni tillräckligt mycket samarbete med finskspråkiga skolor? Skriver eleverna tillräckligt mycket på finska?
- Går det bra i alla delfärdigheter i engelska? Finns det elever som behöver träna mer på att skriva engelska eller att förstå talad engelska?
- Borde bedömningen av elevernas kunskaper behandlas närmare i skolan?

Vad döljer sig
bakom kunskaps-
skillnaderna?

6

Varför varierar kunskaperna mellan elever och mellan skolor? Lärare har säkert egna funderingar kring vad variationen i kunskaperna beror på. En del elever brukar göra sina läxor flitigt. Någon elev kanske har särskild fallenhet och intresse för ett ämne. När NCU genomför nationella utvärderingar syns också det här, men framför allt söker utvärderingarna större mönster.

Här behandlas sådana faktorer som ofta har ett samband med elevernas kunskaper. Längre fram behandlas också faktorer som inte verkar ha något statistiskt samband med de kunskaper som eleverna visar i utvärderingarna.

En hel del faktorer som lyfts fram är sådana som är förknippade med livet utanför skolan. En vanlig trend i olika kunskapsmätningar är att det kan vara svårt att hitta förklaringsfaktorer som är direkt knutna till den undervisning som ges i skolan.

6.1 Faktorer som i allmänhet har samband med kunskaperna

I NCU:s utvärderingar ingår enkäter till elever, lärare och rektorer. Enkätsvaren kan hjälpa oss att hitta bakgrundsfaktorer som ger en förklaring till kunskapsvariationen bland eleverna. Samtidigt ger enkäternas frågor naturligtvis över huvud taget information om undervisningen och läget i skolorna. Sådan information är viktig för att lärresultaten ska kunna placeras i ett större sammanhang.

I både högre och lägre årskurser rapporterar NCU vissa samband i så gott som alla ämnen. Faktorer som oberoende av skolämne har samband med goda resultat är:

- **vårdnadshavarnas utbildningsbakgrund** och
- **elevernas planer för fortsatta studier efter årskurs 9 (gymnasiet eller yrkesutbildningen)**

En faktor som dessutom har ett klart samband med elevernas kunskaper i olika ämnen är elevernas läsning på fritiden. Samband mellan fritidsläsning och kunskaper behandlas som en egen helhet i avsnitt 6.2.

I och med digitaliseringen har det blivit lättare att mäta **elevernas tidsanvändning och längden på texter som skrivs i utvärderingssituationen**. Man kan se dessa faktorer som ett mått på elevens engagemang. I till exempel modersmål och litteratur finns det i årskurs 9 ett mycket starkt samband mellan elevernas inställning till läroämnet, deras läs- och skrivintresse och hur mycket eleverna engagerar sig för uppgifterna i utvärderingen. (Hellgren & Marjanen 2020, 144–145; Kauppinen & Marjanen, 2020, 89)

Både för kunskaperna i finska och engelska har **användningen av språket på fritiden** visat sig ha betydelse. I årskurs 9 förklarar användningen av **engelska** på fritiden elevernas kunskaper i engelska i högre grad än de arbetsmetoder som används på lektionerna. Om eleverna använder engelska för att titta på till exempel filmer och videoklipp, för att lyssna på musik, för att spela eller följa sociala medier är deras kunskaper bättre såväl i att tolka texter som i att producera texter jämfört med elever som bara sällan använder engelska utanför skolan. (Härmälä & Marjanen 2022, 9, 90)

I finska för elever som inte talar finska hemma syns betydelsen av användningen av språket på fritiden mycket tydligt. Elever som bor i kommuner där de över huvud taget oftare har möjlighet att använda finska, har ett bättre resultat än andra elever. Den här tendensen har behandlats i avsnitt 5.3.

Yngre elever

Förutom de faktorer som alltid har betydelse spelar **födelsemånaden** en roll för de yngre elevernas del. Det finns en skillnad i utgångsläge mellan elever födda i januari och december. Utgångsläget i årskurs 1 är bättre i modersmål och matematik för dem som är födda i början av året. Skillnaderna finns kvar i början av årskurs 3, men de är mindre än två år tidigare. Effekten avklingar i grundskolans högre klasser.

I början av årskurs 1 och årskurs 3 korrelerar också **antalet hobbyer** med bättre kunskaper i modersmål och matematik. Sambandet är inte kopplat till vårdnadshavarnas utbildningsbakgrund. (Silverström m.fl. 2020, 62; 2023, 91, 96)

HURDANA FAKTORER HAR BETYDELSE FÖR KUNSKAPSUTVECKLINGEN I ÅRSKURS 1–2?

Några nedslag i det nationella materialet:

- En viktig faktor bakom elevernas kunskapsutveckling är att eleverna har övat upp sin noggranna läsning.
- Elever som själva uppfattar att de kan läsa, skriva och räkna utvecklas också mest under de två första skolåren.
- Daglig läsning på fritiden har samband med elevernas modersmåls- och matematikkunskaper.
- I NCU:s utvärdering gick elever med en lärare som hade minst 11 års klasslärarefarenhet mest framåt i modersmål och matematik under de två första skolåren.

Källa: Silverström m.fl. 2023, 115–118

6.2 Läsning på fritiden

Årskurs 1–3

I många utvärderingar har det kommit fram att elever som läser mycket på fritiden har ett bättre resultat än elever som läser väldigt lite. Bland annat resultaten i den longitudinella utvärderingen i de lägre klasserna pekar i denna riktning. Deltagarna hade vid skolstarten i årskurs 1 ett bättre utgångsläge i både modersmål och matematik om de nästan varje dag hade läst själva eller lyssnat på böcker. Informationen om läsningen i hemmet baserar sig på en enkät till vårdnadshavare med en svarsprocent kring 50 procent.

Förutom i årskurs 1 gjordes jämförelsen också bland samma elever i början av årskurs 3. Läsning var en daglig eller nästan daglig aktivitet för barnet enligt 42 procent av de vårdnadshavare som svarade. Läsning på fritiden var den enda av fritidsaktiviteterna i bakgrundsenkäten som hade ett betydande samband med tredjeklassarnas kunskaper i modersmål och matematik. De som läser nästan varje dag nådde i modersmålsuppgifterna i genomsnitt 539 poäng mot 462 poäng för dem som mer sällan läser på fritiden. Försprånget var 77 poäng och det hade växt jämfört med skolstarten i årskurs 1.

Läsning har dessutom samband med elevernas kunskaper i matematik. De som dagligen läser på fritiden nådde 552 poäng i genomsnitt i matematikuppgifterna i den longitudinella utvärderingen. De som läser mer sällan på fritiden hade i genomsnitt resultatet 487 poäng, vilket betyder att skillnaden är 65 poäng.

Dessutom har aktivt skrivande på fritiden ett klart samband med kunskaperna i både modersmål och matematik. (Silverström m.fl. 2020, 64; Silverström m.fl. 2023, 85, 94–96)

En god läsförmåga hjälper eleven att förstå innehållet i läroböcker, andra böcker och olika medier. Genom en god läsförmåga öppnas möjligheter för att inhämta kunskaper i alla ämnen. Läskunnighet är också vägen in i de skrivna berättelsernas värld.

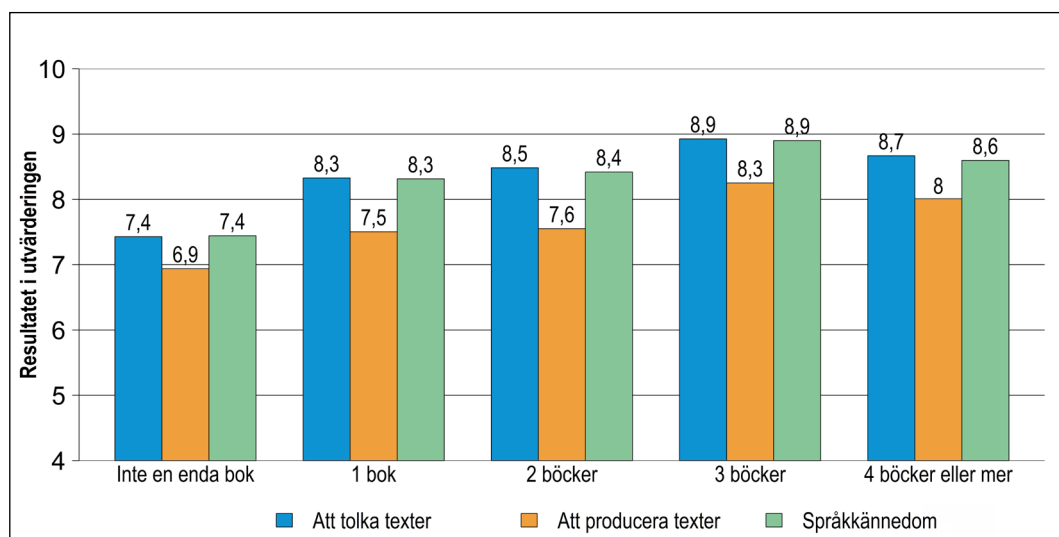
Skrivförmågan är viktig för att eleverna ska kunna uttrycka sig själva. Goda skribenter är också bättre på att visa sina kunskaper i till exempel prov och längre texter. Över huvud taget behövs god skrivförmåga i många sammanhang i vardagen.

Årskurs 9

I utvärderingen i svenska och litteratur i årskurs 9 år 2019 fick eleverna en fråga om hur många böcker de läser varje månad. Av eleverna uppgav 46 procent att de i genomsnitt läste minst en bok per månad. Sammanlagt 53 procent läste aldrig andra böcker än läroböcker på fritiden. Antalet storläsare var mycket litet. (Hellgren & Marjanen 2020, 120–122)

I årskurs 9 är sambandet mellan läsning och utvärderingsresultat tydligt. Figur 28 visar att de elever som på sin fritid inte läser en enda bok per månad har svagare kunskaper i uppgifterna i modersmål och litteratur. I figuren presenteras elevernas kunskaper i utvärderingsuppgifterna med hjälp av vitsordsskalan (4–10).

De elever som läste tre böcker varje månad har i genomsnitt de bästa kunskaperna i de tre områden som ingick i utvärderingen. Medeltalet var 8,9 både i fråga om att tolka texter (till exempel läsförståelseuppgifter) och i språkkännedom. I skrivuppgifterna (att producera texter) nådde den här elevgruppen genomsnittet 8,3. (Hellgren & Marjanen 2020, 155–158)

FIGUR 28. Niondeklassares kunskaper i innehållsområdena i svenska och litteratur i förhållande till hur många böcker eleverna läser varje månad (2019).

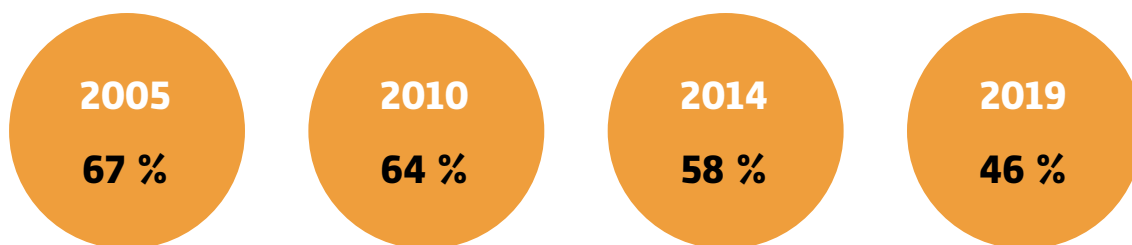
En liknande fråga om bokläsning ställdes våren 2021 till nästan 2 500 elever i svenskspråkiga skolor i samband med utvärderingen i A-finska i årskurs 9. Av eleverna svarade över hälften (61 % i finska, 59 % i mofi) att de vanligen inte läser en enda bok per månad på sin fritid. Cirka 30 procent läste i medeltal en bok i månaden. Få läste fler än en bok per månad.

De läsvanor som eleverna uppgav hade ett samband med deras resultat. I lärokursen i finska hade elever som läser två eller fler böcker ett bättre resultat än de elever som inte läser en enda bok per månad. Skillnaden var statistiskt signifikant men dess betydelse var liten. I modersmålsinriktad finska framkom också en skillnad mellan samma grupper. Skillnaden var statistiskt signifikant och medelstor till sin betydelse.

I enkäten utreddes också på vilka språk eleverna läste. En fjärdedel av de som följde lärokursen i finska uppgav att de läser på flera språk. Av mofi-eleverna uppgav 35 procent av eleverna att de läser på flera olika språk (svenska, finska och engelska). (Åkerlund m.fl. 2022a, 71, 106)

Svaren från utvärderingen i finska år 2021 tyder på att bokläsningen kan ha sjunkit ytterligare efter modersmålsutvärderingen 2019. Samtidigt bör vi vara försiktiga vid tolkningen, eftersom läsåret 2020–2021 fortfarande var annorlunda än tidigare skolår på grund av coronapandemin.

Över huvud taget vet vi att bokläsningen har sjunkit för varje modersmålsutvärdering i årskurs 9. Enkätfrågan har upprepats i många modersmålsutvärderingar i svenska skolor under 2000-talet. År 2005 läste 67 procent av eleverna *minst en bok per månad på sin fritid*, år 2019 var motsvarande siffra 46 procent.

I NCU:s material ser vi också en mycket klar minskning i flickornas bokläsning under perioden 2005–2019, från 85 procent till 58 procent. Pojkarna låg redan år 2005 på 49 procent och fjorton år senare på 37 procent. (Hellgren & Marjanen 2020, 155–158)

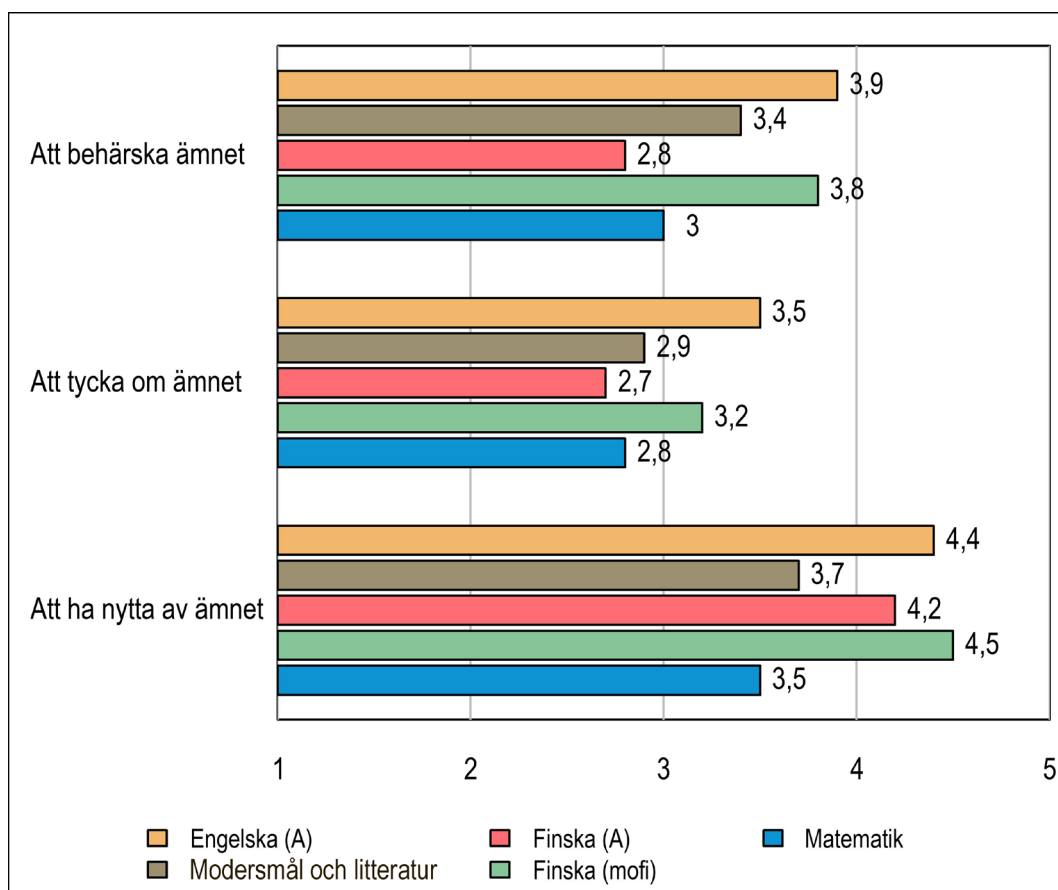
Elevernas läsning på fritiden hör till de bakgrundsfaktorer som har ett tydligt samband med elevernas utvärderingsresultat. Sambandet finns inte bara i ämnet modersmål och litteratur, utan också i andra ämnen. Den som läser längre texter på fritiden har goda resultat i många ämnen.

6.3 Attityder till ämnen i skolan

Sedan början av 2000-talet har NCU använt samma attitydpåståenden i alla ämnen i årskurs 9. I NCU:s utvärderingar tar eleverna ställning till femton påståenden som kan grupperas i tre dimensioner: att behärska ämnet, att tycka om ämnet och att ha nytta av ämnet.

Vanligen utmynnar NCU:s analyser av attitydfaktorer i ett konstaterande om att elevernas attityder till det ämne som utvärderas har ett relativt starkt samband med elevernas kunskaper i ämnet. I många fall har det visat sig att inställningen till ämnet är den faktor som har det starkaste sambandet med elevernas kunskaper i ämnet.

Eftersom sambandet är så starkt mellan attityder och ämneskunskaper är det skäl att titta närmare på inställningen till olika ämnen i de svenskspråkiga skolorna. Figur 29 jämför hur niondeklassare i de svenskspråkiga skolorna har uppfattat olika ämnen under de senaste åren. Figuren baserar sig på utvärderingen i modersmål och litteratur (2019) samt på finska och modersmålsinriktad finska (A-lärokursen, 2021), matematik (2021) och engelska (A-lärokursen, 2021).

FIGUR 29. Niondeklassares attityder till olika ämnen i svenskspråkiga skolor enligt tre attityddimensioner.

I figuren används sifferskalan 1–5. Värdet 1 står för en mycket negativ inställning, 3 för en neutral inställning och 5 för en mycket positiv inställning. Antalet deltagare i svenska skolor i varje utvärdering har nämnts tidigare i avsnitten 5.1–5.4.

Elevernas inställning till ämnet **engelska** befinner sig i en alldeles egen kategori jämfört med många andra ämnen. Elever i svenska skolor har i genomsnitt en mycket positiv uppfattning om nyttan av kunskaper i engelska (4,4). De upplever också att de behärskar engelska (3,9) och att engelska är ett ämne som många tycker om (3,5).

Attityderna till **modersmål och litteratur** är i viss mån liknande som i engelska. Många elever upplever att de behärskar ämnet (3,4), men genomsnittet ligger ändå rätt långt från engelskan (3,9). Ämnet upplevs som relativt nyttigt av många (3,7). Siffrorna är lägst för hur mycket eleverna tycker om ämnet (2,9). Det tyder ändå på att eleverna i genomsnitt varken tycker särskilt bra eller illa om modersmålsämnet.

I fråga om **matematik** är elevernas uppfattning om hur de behärskar ämnet klart lägre än i engelska och modersmålsinriktad finska. I matematik ligger uppfattningen vid värdet 3. Värdet 2,8 för att tycka om ämnet är nära finskan och också modersmål och litteratur. Det är tydligt att många elever upplever att de har nytta av matematik (3,5). Uppfattningen om nyttan med ämnet är trots allt lägre än för engelska och båda lärokurserna i finska.

Eleverna upplever att de har nytta av **finska** (4,2). Med finska avses här den undervisning som främst riktar sig till elever som inte talar finska hemma. I de andra attityddimensionerna är medeltalen lägre. Genomsnittet ligger på 2,7 i dimensionen Att tycka om ämnet och på 2,8 i Att behärska ämnet. I fråga om finskan är det ändå viktigt att minnas att attityderna varierar i förhållande till kommunernas svenskhetsgrad. I båda dimensionerna är till exempel medeltalet lägre (2,4) i kommuner med över 80 procent svenskspråkiga invånare. Men uppfattningen om nyttan av ämnet är klart positiv i alla kommunprofiler (4,1–4,4). (Åkerlund m.fl. 2022a, 67–68)

I den **modersmålsinriktade finskan** är elevernas uppfattning om nyttan med studierna i finska mycket positiv (4,5). Elevernas genomsnittliga uppfattning om hur de behärskar finska ligger ungefär på samma nivå (3,8) som

i engelska. Genomsnittet för Att tycka om ämnet tyder på en ganska neutral inställning till modersmålsinriktad finska (3,2). (Åkerlund m.fl. 2022a, 102–103)

Attityderna till finskan kan pejas gentemot attityderna till B1- och A-läro kursen i svenska, som nyligen har utvärderats i årskurs 9 i finskspråkiga skolor. Elevernas attityder till B1-svenska var lägre i alla attityddimensioner jämfört med A-läro kursen i finskspråkiga skolor. Attityderna speglar troligen delvis elevernas kunskaper i svenska. I genomsnitt låg elevernas kunskaper i B1-svenska högst på en försvarlig nivå, vilket motsvarar vitsordet 6. Attityderna för A-läro kursen i svenska var något positivare och låg i flera attityddimensioner på samma nivå som i finska i svenskspråkiga skolor. I A-svenska låg elevernas kunskaper i genomsnitt på en nöjaktig nivå. (Härmälä & Marjanen 2023a, 109–112; Härmälä & Marjanen 2023b, 93–98)

Inställningen till ett ämne kan förklara mycket av de skillnader som upptäcks i kunskaperna. Till exempel i modersmålet svenska går det att förklara vad som ligger bakom skillnaderna mellan flickors och pojkars kunskaper i årskurs 9 genom att kombinera elevernas inställning till ämnet med andra bakgrundsfaktorer.

En analys visade år 2020 att 55 procent av skillnaderna mellan flickornas och pojkarnas resultat i modersmålsutvärderingen kunde förklaras med attityden till studierna i svenska och litteratur, och med mer läsning och användning av svenska på fritiden. Sammanlagt 74 procent av skillnaderna mellan flickornas och pojkarnas resultat kunde förklaras med engagemanget för uppgifterna, inställningen, intresset och användningen av svenska på fritiden. (Hellgren & Marjanen 2020, 141–144)

ATT FUNDERA PÅ I LÄRARKOLLEGIET

- Känner ni gen de attityder till olika ämnen som har kommit fram i NCU:s utvärderingar?
- Hur skulle ni bäst kunna påverka attityderna till ämnen i skolan?

6.4 Faktorer som inte brukar ha samband med kunskaperna

Svenska och finska som hemspråk

NCU har i många utvärderingar frågat elever som går i svensk skola om deras användning av svenska på fritiden. De nationella utvärderingarna i modersmål och litteratur har sedan början av 2000-talet innehållit en uppsättning frågor om elevernas användning av svenska i åtta vanliga vardagliga situationer utanför skolan. Eleverna får ange i hur hög grad de använder svenska bland annat i familjen och med vänner, men också i samband med fritidsintressen och medieanvändning.

Tabell 6 visar elevernas genomsnittliga modersmålskunskaper i förhållande till en av de åtta vardagssituationerna, nämligen användning av svenska med familjen. Till vänster i tabellen finns resultat för alla uppgifter i modersmålsutvärderingen. Till höger finns resultat i enskilda innehållsområden. Resultaten i utvärderingen ges här som vitsord mellan fyra och tio. Notera att det inte är fråga om vitsord som läraren har gett, utan NCU har valt att presentera resultatet som vitsord.

TABELL 6. Niondeklassares resultat i modersmål och litteratur i förhållande till användningen av svenska med familjemedlemmar.

Språkanvändning	Antal elever	Resultat i hela utvärderingen	Att tolka texter	Att producera texter	Språkkännedom
Aldrig svenska	27	7,6	7,7	7,7	7,6
Ganska sällan svenska	43	7,8	8,0	7,8	7,8
Lika mycket svenska som annat språk	186	7,7	7,8	7,7	7,8
Mest svenska	174	7,9	7,9	7,9	7,9
Alltid svenska	433	8,0	8,0	8,0	8,0

Tabellen visar att det finns skillnader i modersmålskunskaperna i elevgrupperna, men de är obetydliga. Alla resultat rör sig inom intervallet 7,6 till 8,0. De elever som **alltid talar svenska med familjen** har ett förhållandevis högt genomsnitt. Elevantalen varierar ändå en hel del mellan grupperna. Antalen är så låga i de två grupperna högst upp att det är svårt att tillförlitligt ange statistisk signifikans för de skillnader som syns i tabellen. Det man kan säga på basis av tabellens siffror är att det gäller att vara försiktig med slutsatser om hur användningen av svenska med familjen inverkar på lärresultaten i svenska och litteratur. I modersmålsutvärderingarna har situationen varit liknande under en lång tid.

Inte heller graden av **användning av svenska i olika vardagssituationer** utanför skolan gav år 2019 någon förklaring till att vissa elever har svagare resultat än andra. Jämfört med många andra faktorer verkar elevernas användning av svenska i vardagen vara en faktor av mindre betydelse i de modersmålsutvärderingar som NCU har genomfört. (Hellgren & Marjanen 2020, 49–53)

Också i årskurs 3 har kunskaper i modersmål och matematik jämförts med elevernas hemspråk. Resultatjämförelsen gällde elever som använde enbart svenska i familjen och elever som använde både svenska och finska. Analysen visade inte några generella skillnader mellan grupperna (Silverström m.fl. 2023, 90). Kunskaperna i engelska i årskurs 9 skiljer sig inte heller bland elever som enbart talar svenska hemma jämfört med elever som talar både svenska och finska hemma. (Härnälä & Marjanen 2022, 88)

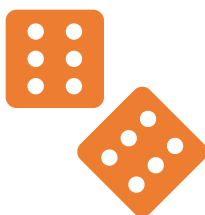
Förutom de två stora hemspråksgруппerna i svenskspråkiga skolor har vi också elever med helt andra hemspråk än svenska och finska. Även om de här eleverna fortfarande är rätt få i svenska skolor ger materialen den bilden att elevgruppen i genomsnitt har svagare resultat än andra elever i svenska skolor. Den individuella variationen är ändå stor bland eleverna. (Silverström m.fl. 2023, 40–41)

Det digitala inslaget i skolan och på fritiden

Under den här rubriken finns några iakttagelser som gäller den digitala värld som eleverna möter i skolan och i hemmet. NCU har inte gjort någon heltäckande kartläggning av situationen. Frågor kring digitala resurser i undervisningen eller till exempel elevernas skärmtid har närmast ingått som bakgrundsfrågor i olika utvärderingar.

Då tredjeklassares kunskaper utvärderades i början av årskurs 3 år 2020 ingick en elevfråga om **användningen av läroböcker, datorer och lärplattor** i undervisningen. I det nationella materialet hade majoriteten (73 %) i huvudsak använt läroböcker (tryckta). Bara en knapp femtedel av eleverna (18 %) hade använt både läroböcker och datorer eller lärplattor. Elevernas kunskapsutveckling i modersmål och matematik under årskurs 1 och 2 analyserades i förhållande till undervisningsmaterialet. De som för det mesta hade jobbat med skoluppgifter i en lärobok utvecklades 183 poäng under de två första skolåren. Motsvarande utveckling var 184 poäng bland dem som hade använt både lärobok och dator/lärplatta. Det fanns alltså ingen skillnad mellan grupperna på nationell nivå. (Silverström m.fl. 2023, 116–117)

Många elever spelar olika slags spel på sin fritid. I början av årskurs 3 år 2020 var **att spela** (till exempel brädspel eller elektroniska spel) enligt vårdnadshavarna en vanlig fritidsaktivitet. Kring 82 procent av deltagarna i svenska skolor spelade flera gånger i veckan eller varje dag. Spelandet hade ändå varken ett positivt eller negativt samband med elevernas modersmåls- och matematikkunskaper. Däremot framkom det att korrelationen mellan lärresultaten och **att titta på filmer och serier** var negativ i svenska skolor. Ju mer eleverna tittar på film och serier på sin fritid, desto svagare var alltså resultaten i båda ämnena. (Silverström m.fl. 2023, 94–96, 85)

NCU tittade år 2019 på sambandet mellan **skärmtid** och kunskaper i svenska och litteratur i årskurs 9 i svenska skolor. Sambandet mellan svaren på frågan *Hur mycket tid tillbringar du framför en skärm per dag?* och elevernas resultat i modersmålsutvärderingen var då obetydligt och inte på något sätt signifikant. (Hellgren & Marjanen 2020, 160)

6.5 Elever med olika stödbehov

Utvärderingsmaterialen ger också en bild av kunskaperna hos elever med behov av stöd. Av intresse är bland annat i vilket skede besluten om intensifierat eller särskilt stöd fattas, och hur lärarna ser på resurserna i skolan.

De resultat som presenteras här bygger på data som samlats in i den longitudinella utvärderingen i årskurs 1 och årskurs 3 i den svenskspråkiga grundskolan. Deltagarna togs ut till mätningarna 2018 och 2020 oberoende av trestegsstödets nivå. (Silverström m.fl. 2023, 57–58, 74–75; 2020, 44)

Resultat i kortform

- Många beslut om intensifierat och särskilt stöd fattas under de två första klasserna i den svenskspråkiga grundskolan.
- Av de elever i svenskspråkiga skolor som deltog i den longitudinella utvärderingen hade 5 procent ett beslut om intensifierat stöd i början av årskurs 1. I början av årskurs 3 var den här gruppen 9 procent i samma skolor. I de här skolorna hade dessutom 2 procent av tredjeklassarna ett beslut om särskilt stöd i början av årskurs 3.
- I de deltagande svenskspråkiga skolorna var den procentuella andelen elever som i början av årskurs 3 fick intensifierat eller särskilt stöd mindre jämfört med finskspråkiga skolor i samplet.
- NCU har jämfört modersmåls- och matematikresultaten för elever i grupperna allmänt, intensifierat och särskilt stöd i början av årskurs 3. Jämförelsen visade att kunskapsskillnaderna mellan de här grupperna i svenska skolor var statistiskt signifikanta och betydande. I det insamlade materialet från finska skolor var situationen densamma.
- Vid skolstarten i årskurs 1 ansåg 41 procent av klasslärarna i de deltagande svenska skolorna att speciallärarresursen var tillräcklig. I årskurs 3 upplevde bara 12 procent av samma elevers lärare att de fick tillräcklig hjälp av speciallärare.
- Lärarna i årskurs 1 och årskurs 3 i svenska skolor var nöjdare med handledarresursen jämfört med speciallärarresursen. I årskurs 1 ansåg 46 procent av klasslärarna att de fick tillräcklig hjälp av skolgångshandledare. I årskurs 3 var siffran 42 procent.

Beröringspunkter
mellan
internationella
studier och NCU:s
utvärderingar

Det här avsnittet tar upp internationella och nationella resultat som gäller kunskaperna i svensk- och finskspråkiga skolor.

Matematikkunskaper i svensk- och finskspråkiga skolor

De internationella studier som gäller de äldre eleverna i den grundläggande utbildningen visar att det finns en nedåtgående trend i matematikkunskaperna. Det här har rapporterats till exempel i PISA-omgången år 2022. De flesta PISA-deltagare går i årskurs 9, men en del går också i årskurs 8.

Också NCU:s nationella matematikutvärdering i årskurs 9 från år 2021 visar en sjunkande trend som gäller både elever i finsk- och svenskspråkiga skolor (se avsnitt 5.2). Både de internationella studierna och de nationella utvärderingarna visar med andra ord att matematikkunskaperna inte längre är på samma nivå som i början av 2000-talet.

Utvärderingen från NCU visar dessutom att kunskaperna ligger på samma nivå i svensk- och finskspråkiga skolor. Det här resultatet kan på en allmän nivå jämföras med PISA-undersökningen från år 2022, där tyngdpunkten har legat på matematik.

Enligt PISA-utvärderingen var de finska skolornas poängmedeltal i matematik 483 poäng medan det för de svenska skolornas del låg på 499 poäng. Den här skillnaden på 16 poäng till de svenskspråkiga skolornas fördel var statistiskt signifikant. Från och med år 2012 har PISA-medelvärdet i matematik varit högre i de svenskspråkiga skolorna än i de finskspråkiga, och samma fenomen upprepades år 2022. (Hiltunen m.fl. 2023, 79–80)

Den internationella undersökningen TIMSS genomfördes i årskurs 8 år 2019. Den visade i sin tur att elever i svenskspråkiga och finskspråkiga skolor i genomsnitt höll ungefär samma nivå i matematik. (Vettenranta m.fl. 2020, 44–45)

I fråga om de internationella studierna är det skäl att notera att deltagarna från svenskspråkiga skolor vanligen är en aning färre än i de nationella utvärderingarna. Drygt 300 elever från svenska skolor deltog till exempel i TIMSS 2019 och 449 deltog i PISA 2021. I NCU:s utvärderingar är antalet elever från svenska skolor större. I den senaste matematikutvärderingen i årskurs 9 deltog över 900 elever från svenskspråkiga skolor.

Läsfärdigheten i svensk- och finskspråkiga skolor

Enligt internationella studier har finländska elevers läsförmåga blivit svagare över tid. Den här trenden syns bland tioåringar, vars läsförmåga har analyserats inom studien PIRLS. Samma nedgång syns också i PISA-undersökningen som gäller femtonåringar.

En jämförelse av internationella studier och nationella utvärderingar är inte alldeles enkel att göra. Skillnaderna i undersökningarnas räckvidd är ganska stora. De internationella studierna PISA och PIRLS tar enbart fasta på läsförmåga, som ungefär motsvarar innehållsområdet Att tolka texter i våra finländska läroplansgrunder.

Om vi håller det här i minnet kan vi på en mycket övergripande nivå titta på beröringspunkter mellan PIRLS-resultaten som gäller läsförmåga bland **tioåringar** år 2021 och NCU:s material från hösten i årskurs 3, då eleverna var 8 eller 9 år. I NCU:s material från den longitudinella utvärderingen i årskurs 3 fanns en signifikant skillnad mellan hur elever i svenskspråkiga och finskspråkiga skolor klarade modersmålsuppgifterna som helhet. De finskspråkiga skolorna hade ett bättre resultat. I innehållsområdet Att tolka texter (läsning) fanns också en liten skillnad i samma riktning.

PIRLS visar för tioåringarnas del att läsförmågan i svenskspråkiga skolor ligger på samma nivå som i finskspråkiga skolor. Här kan samplets storlek och mängden uppgifter spela in. Eleverna är givetvis också äldre i PIRLS-studien. (Leino m.fl. 2023, 20–23; Nissinen m.fl. 2023, 11–12; Silverström m.fl. 2023, 47–48)

När det gäller **femtonåringarna** har det i PISA-studierna under 2000-talet funnits en tydlig skillnad i läsförmåga till förmån för de finskspråkiga skolorna. Skillnaden mellan språkgrupperna har gradvis minskat i PISA. År 2022 hade svensk- och finskspråkiga skolor samma medelvärde. Både bland finsk- och svenskspråkiga elever har andelen svaga läsare ökat under 2000-talet (Leino m.fl. 2019, 75; Hiltunen m.fl. 2023, 79–80). Såväl i PISA-studien som i NCU:s senaste modersmålsutvärdering i årskurs 9 har svenskspråkiga pojkar i landsbygdsmiljöer stuckit ut som en svagare grupp.

I den senaste modersmålsutvärderingen i årskurs 9 använde NCU bland annat vissa äldre uppgifter som gällde läsförmåga. Alltför vittgående slutsatser ska man inte dra av nedgången i resultatet i de sammanlagt sju enskilda uppgifterna som mätte läsförmåga. Men det är svårt att inte låta bli att se ett samband med den nedgång i läsförståelse som rapporterats i PISA-undersökningarna under 2000-talet. Det är också lockande att se ett samband mellan nedgången i resultatet och det dalande bokläsandet under 2000-talet, som NCU har rapporterat. Samma modersmålsutvärdering i årskurs 9 har även gett signaler om att elevernas kunskaper har sjunkit i grammatikuppgifter, till exempel i fråga om att identifiera predikat i några meningar. (Hellgren & Marjanen 2020, 119–123)

De senaste
resultaten i en
bredare kontext

8

NCU:s senaste resultat behöver placeras i en kontext där också resultaten i andra ämnen beaktas. Tabell 7 vidgar perspektivet. Där ingår ämnen som har utvärderats tidigare, med början från år 2010. Före år 2014 ansvarade en enhet vid Utbildningsstyrelsen för de nationella utvärderingarna. Även om det givetvis har skett många förändringar i skolvärlden och i det omgivande samhället sedan dess, kan det vara skäl att se på 2020-talets resultat i ett längre tidsperspektiv.

Tabell 7 visar om det har framkommit en statistiskt signifikant skillnad mellan elevernas kunskaper i svensk- och finskspråkiga skolor. En signifikant skillnad betyder att skillnaden inte beror på slumpen. Men signifikanstestningen säger inte något om hur betydelsefull skillnaden är.

Sedan år 2010 har kunskaperna i svenska och finska skolor legat på samma nivå i matematik. I många andra ämnen finns statistiskt signifikanta skillnader. Elevernas genomsnittliga kunskaper i främmande språk har brukat vara bättre i de svenska skolorna än i de finska skolorna. Flera utvärderingar i engelska har visat det här liksom utvärderingar i franska och tyska. Kunskaperna har bland annat varit svagare i historia, samhällslära och hälsokunskap jämfört med finska skolor.

Tabellen visar att kunskaperna också var svagare i biologi, geografi, fysik och kemi i den utvärdering som gjordes år 2011. Men det är länge sedan naturvetenskaperna utvärderades. Vi kan nu se andra trender, till exempel i PISA-studien från 2022. Där framgick att elever i svenskspråkiga skolor hade bättre kunskaper än elever i finskspråkiga skolor i uppgifter som gällde naturvetenskap. Det här hängde samman med att de finskspråkiga skolornas resultat fortsätter att sjunka, medan de svenskspråkiga skolorna har lyckats bryta den nedåtgående trenden. (Hiltunen m.fl. 2023, 81)

I modersmålsutvärderingarna har situationen ofta varit den att ganska få identiska uppgifter har använts i svenska och finska skolor. Jämförelserna mellan kunskaperna i modersmålen finska och svenska har därför baserat sig på ett relativt snävt material i årskurs 9. Ett undantag är den longitudinella utvärderingen som har genomförts 2018 och 2020 i åk 1 och åk 3.

TABELL 7. Jämförelse mellan svenskspråkiga och finskspråkiga skolors lärresultat i nationella utvärderingar åren 2010–2021.

Utvärderade ämnen	Årskurs	År	Deltagarna i svenska skolor på lägre nivå än i finska skolor	Deltagarna i svenska skolor på samma nivå som i finska skolor	Deltagarna i svenska skolor på högre nivå än i finska skolor
Musik	9	2010		x	
Bildkonst	9	2010		x	
Slöjd	9	2010		x	
Gymnastik	9	2010	(teoridel)	(kondition och rörelsebehärskning)	
Matematik	9	2011		x	
Biologi	9	2011	x		
Geografi	9	2011	x		
Fysik	9	2011	x		
Kemi	9	2011	x		
Historia	9	2011	x		
Samhällslära	9	2011	x		
Matematik	9	2012		x	
Engelska (A-lärokursen)	9	2013			x
Franska (B-lärokursen)	9	2013			x
Tyska (B-lärokursen)	9	2013			x
Ryska (B-lärokursen)*	9	2013			
Hälsokunskap	9	2013	x		
Huslig ekonomi	9	2014	(teoridel)	(praktiska uppgifter)	
Matematik	9	2015		x	
Modersmål och litteratur	1	2018		x	
Matematik	1	2018		x	
Engelska (A-lärokursen)	7	2018			x
Modersmål och litteratur	3	2020	x		
Matematik	3	2020		x	
Matematik	9	2021		x	
Engelska	9	2021			x

*elevantalet för litet för en jämförelse.

Källa: Nationella centret för utbildningsutvärdering.

En sammanfattning av tidigare utvärderingsresultat finns för svenskspråkiga skolors del i publikationen *Lärresultat i den svenskspråkiga grundskolan 2010–2020*. Där ingår en förteckning över källorna till de äldre resultat som presenteras i tabell 7. (Silverström m.fl. 2021)

Vilka slutsatser kan
vi dra?

9

NCU:s senaste utvärderingar ger information om flera ämnen inom den svenskspråkiga grundskolan. Det allmänna intrycket är att eleverna i svenskspråkiga skolor har ungefär liknande genomsnittliga kunskaper som eleverna i finskspråkiga skolor i flera ämnen som har utvärderats och rapporterats åren 2018–2023.

Matematikkunskaperna i de svenskspråkiga skolorna ligger till exempel på samma genomsnittliga nivå som i finskspråkiga skolor. Det här gäller både årskurs 3 och årskurs 9. För matematikens del är det ändå svårt att blunda för det faktum att resultatnivån i årskurs 9 är nedåtgående i hela landet. Den nedåtgående tendensen bekräftas av de internationella studierna. En liknande tendens syns i elevernas läsförmåga i internationella studier.

I genomsnitt är kunskaperna i matematik liknande i årskurs 9 i svenska skolor i Södra och Västra Finland. Det här gäller både i ämnet som helhet och olika innehållsområden. Situationen är densamma i matematik redan i början av årskurs 3.

I engelska har sjätteklassarna i svenska skolor goda resultat i alla delfärdigheter i förhållande till kunskapskraven i läroplansgrunderna. Längre fram, då eleverna har nått årskurs 9, är de speciellt bra på att förstå engelsk text och att tala engelska. Drygt hälften av deltagarna i NCU:s utvärdering når åtminstone nivån för goda kunskaper i läsförståelse. De svenska skolornas elever i Södra Finland håller även hög nivå i muntliga uppgifter i engelska.

Också i finska visar resultaten att en majoritet av eleverna i årskurs 6 talar finska på en nivå som motsvarar minst goda kunskaper enligt våra läroplansgrunder. Många förstår talad finska på motsvarande nivå, oberoende av lärokurs. Men det finns variation bland eleverna i förhållande till kommunens svenskhetsgrad.

I årskurs 9 är nivån i hör- och läsförståelse hög bland de flesta elever som läser modersmålsinriktad finska, även om kunskapskraven är relativt höga i det här skedet. Att skriva på finska och engelska är ändå en utmaning för många. Typiskt i både utvärderingarna i engelska och finska är att en mindre andel elever når läroplansgrundernas nivå för goda kunskaper i fråga om skrivfärdigheterna jämfört med andra delfärdigheter.

EXEMPEL PÅ POSITIVA RESULTAT I DEN SVENSKSPRÅKIGA GRUNDSKOLAN

- I årskurs 1–2 lyckas skolorna med att stöda de allra svagaste elevernas kunskapsutveckling i modersmål och matematik.
- Eleverna i årskurs 9 har under en lång tid hållit samma nivå i matematik som i finskspråkiga skolor. Också i årskurs 3 ligger elevernas matematikkunskaper i svensk- och finskspråkiga skolor på samma nivå.
- Många elever i årskurs 9 är speciellt bra på att förstå skriven engelska och att tala engelska.
- I modersmålsinriktad finska motsvarar hör- och läsförståelsen bland tre fjärdedelar av niondeklassarna minst vitsordet åtta.

Resultaten visar också att den regionala kunskapsvariationen är mer påfallande i finska än i många andra ämnen som undervisas i skolorna. Situationen är speciell för finländska förhållanden, eftersom det inte brukar framkomma några större regionala kunskapskillnader i andra ämnen, vare sig i nationella jämförelser eller inom svenskspråkig utbildning.

Elevernas kunskaper i finska varierar i förhållande till hemkommunens svensketsgrad. I lärokursen i finska som är avsedd för elever från hem där finska vanligen inte talas, finns oroande resultatskillnader mellan olika kommunprofiler. Eleverna i de mer finskspråkiga kommunerna har i genomsnitt ett utmärkt resultat. Elever i kommuner som är mer svenskspråkiga har märkbart sämre kunskaper. Kunskaperna är klart jämnare i modersmålsinriktad finska.

I ämnet modersmål och litteratur är skrivande den färdighet som under de senaste tjugo åren har varit en stor utmaning för eleverna, både i svensk- och finskspråkiga skolor. Här finns ett samband med hur eleverna klarar skrivuppgifter i språken finska och engelska. Många modersmålsutvärderingar i årskurs 9 har under 2000-talet lyft fram brister och variation i elevernas skrivförmåga. Över huvud taget hänger skrivförmågan, liksom också läsförmågan, samman med goda språkliga modeller på svenska. En faktor som har en mycket stor betydelse för elevernas resultat i modersmålsutvärderingarna är läsningen på fritiden. Enligt NCU:s utvärderingar har bokläsningen på fritiden minskat kraftigt under 2000-talet. Det här är en nedåtgående trend som torde ha betydelse inte bara för kunskaperna i modersmål och litteratur, utan också över huvud taget för förmågan att ta till sig information i skrivna texter samt för förmågan att själv skriva texter.

Kunskaperna i modersmålen svenska och finska har under 2000-talet utvärderats parallellt, men uppgifterna har inte tidigare i någon större omfattning varit identiska. Antalet identiska uppgifter har ändå ökat på senare tid i NCU:s utvärderingar. Eftersom uppgifterna i de lägre klasserna har varit näst intill identiska, har vi nu jämförbar information om hur eleverna utvecklas i ämnet modersmål och litteratur i svenska och finska skolor. I nybörjarundervisningen har skillnaderna varit relativt små. Elever i både svenska och finska skolor utvecklas mycket under de två första skolåren, men skrivutvecklingen är långsammast, särskilt bland pojkarna. Mätningen efter årskurs 2 visar att de allra flesta elever som deltar i de svenska skolorna kan läsa efter nybörjarundervisningen, utom en liten grupp som fortfarande läser på ordnivå.

I ett tioårsperspektiv kan vi konstatera att resultaten i äldre utvärderingar i realämnena har gett signaler om att den finlandssvenska skolan resultatmässigt ligger något efter de finska skolorna. Skillnaderna var trots allt inte speciellt stora. Det behövs nu ny information om läget. Det känns därför särskilt välkommet att NCU har möjlighet att utvärdera kunskaperna i historia, samhällslära, åskådningsämnen och fysik i årskurs 9 inom de närmaste åren samt även omgivningslära i årskurs 6.

Vilka utmaningar
har vi som jobbar
med grundläggande
utbildning på
svenska?

10

Jämförelsen av kunskaperna i den svenskspråkiga och finskspråkiga grundskolan går som en röd tråd genom den här publikationen, liksom också jämförelsen av kunskaper i regioner där de svenskspråkiga skolorna finns. I praktiken är det ändå så att många av de utmaningar som den svenskspråkiga grundskolan står inför ofta är desamma som för den finskspråkiga grundskolan. Även om den svenskspråkiga grundskolan håller samma takt som den finskspråkiga grundskolan, kan det ändå vara så att eleverna oberoende av undervisningsspråk har svårt att nå vissa mål som ingår i de finländska läroplansgrunderna.

De tendenser som kommer fram i utvärderingarna från åren 2018–2021 speglar inte bara det som sker innanför de svenska skolornas väggar, utan också samhälleliga tendenser som gäller hela landet och kanske andra länder. Ett tips till läsaren är alltså att titta närmare på NCU:s nationella publikationer om lärresultat i olika ämnen, eftersom de synliggör ännu fler aspekter på lärresultaten i olika ämnen.

Här lyfter NCU fram några specifika utmaningar för den finländska utbildningen över lag och för den svenskspråkiga utbildningen i all synnerhet. Skolan har en stor betydelse för hur elevernas kunskaper utvecklas. Men publikationen visar att en hel del faktorer som påverkar elevernas lärresultat och motivation är förknippade med hemmen, fritiden och det omgivande samhället.

• Hur bryter vi nedåtgående kunskapstrender?

Trenden för matematikkunskaperna har varit nedåtgående i mer än tjugo år enligt NCU:s utvärderingar. En jämförelse av matematikresultaten för finsk- och svenskspråkiga skolor under 2000-talet tyder på en liknande nedgång för båda undervisningsspråkens del. Positivt är att de svenskspråkiga elevernas senaste matematikresultat i PISA visade ett litet trendbrott. Läsförmågan i Svenskfinland sjunker också både enligt PISA- och PIRLS-undersökningen. Även NCU:s modersmålsutvärderingar har gett vissa signaler som tyder på att elevernas lärresultat har gått nedåt i läs- och grammatikuppgifter.

• Hur lyckas vi inspirera eleverna att läsa längre texter?

Enligt NCU:s modersmålsutvärderingar har läsning på fritiden under många år varit en faktor med stor betydelse för elevernas modersmålskunskaper. Fritidsläsningen har stött elevernas läs- och skrivutveckling i grundskolan. I de nationella utvärderingarna syns 2019 och 2021 en tydlig nedgång i niondeklassares bokläsning på fritiden. Att läsa längre texter är viktigt av många orsaker, bland annat för att förstå större sammanhang. Eftersom många elever inte längre läser på fritiden, behövs det konkreta åtgärder i skolorna. Det behövs lektioner som enbart är avsedda för läsning och skrivande. Eleverna behöver naturligtvis också ha fortsatt tillgång till texter på svenska som intresserar dem.

Regelbunden läsning är också viktig med tanke på att eleverna ska få modeller för sitt eget skrivande. Många modersmålsutvärderingar visar att särskilt skrivfärdigheterna varierar mer än andra modersmålsfärdigheter i både lägre och högre årskurser. Eleverna behöver också skrivförmåga i andra språk än svenska.

- **Hur ska vi tänka kring stöd för elever med svårigheter i matematik?**

Enligt NCU:s matematikutvärdering kan nästan hälften av de niondeklassare som har svaga matematikkunskaper hittas inom ramen för det allmänna stödet i slutet av årskurs 9. De står då i begrepp att lämna grundskolan. Matematiksvårigheterna borde ha uppmärksammats tidigare. Elever med svaga matematikkunskaper behöver så tidigt som möjligt få effektivt stöd i matematik. Det vore klokt att använda stödundervisningsresursen effektivt i de lägre klasserna och att över huvud taget ännu mer målmedvetet gå in för att identifiera matematiksvårigheter i grundskolans lägre klasser. Det är svårare att ta tag i kunskapsluckorna i grundskolans högre klasser.

- **Hur jobbar vi med elevernas varierande kunskaper i finska i våra svenska skolor?**

Goda kunskaper i finska är ett särbehov för svensktalande i Finland. Språkkompetensen i finska är en nödvändighet i det finländska samhället, både inom vidare studier och i arbetslivet. Trots dessa faktum varierar kunskaperna i finska mycket i de svenskspråkiga skolorna. Många elever har goda resultat. Men i en del områden i Svenskfinland är kunskaperna i finska ändå oroande. I de mer svenskspråkiga kommunerna har eleverna sämre förutsättningar att använda finska i vardagslivet eftersom de ofta endast hör finska under lektionerna i skolan. För lärarna handlar det i hög grad om att välja intressanta och aktuella ämnen, att ha uppgifter som kräver både muntlig och skriftlig kommunikation och att skapa en trygg atmosfär som kan bidra till en positiv inställning till finskan. Eleverna behöver också känna att de har nytta av att lära sig finska.

- **Svenskspråkiga skolor lyckas bra med att ta emot elever från svensk-finskt tvåspråkiga familjer. Kan vi utnyttja den här kompetensen bättre?**

NCU:s material visar att den svenskspråkiga skolan lockar många elever från svensk-finskt tvåspråkiga familjer. Andelen elever som talar både svenska och ett annat språk hemma har varit drygt 40 procent i våra sampel för de senaste modersmålsutvärderingarna. I de flesta fall är det andra språket finska. De senaste årens utvärderingar av lärresultat, till exempel i årskurs 3, har inte visat på skillnader i modersmål och litteratur mellan elever som talar svenska hemma och elever som talar både svenska och finska hemma. Det här är en positiv trend och visar att den finlandssvenska skolan klarar av att undervisa tvåspråkiga elever. Frågan är hur vi ännu bättre kan utnyttja den sakkunskap och potential som finns i våra skolor när det gäller undervisning av elever med flera språk i sin familjebakgrund. Språklig medvetenhet är en uppenbar styrka som kännetecknar den svenskspråkiga grundläggande utbildningen – och kanske finlandssvenskar över lag.

- **De elever som läser svenska som andraspråk är en försvinnande liten grupp i våra svenskspråkiga skolor, även om gruppen växer. Vilka insatser behövs?**

Skolor i Finland har på senare år tagit emot en allt större andel elever som hemma talar ett annat språk än undervisningsspråket. Ofta är det finskspråkiga skolor som tar emot de här eleverna. De elever som läser svenska som andraspråk är en mycket liten grupp inom den svenskspråkiga utbildningen, även om antalet elever ökar. Även om gruppen länge har varit ganska liten, behöver vi se till att alla svenskspråkiga skolor har en god beredskap att ta emot elever med andra hemspråk än svenska och finska. Vi behöver garantera tillgången till lämpliga läromedel, tillräckliga resurser och fortbildning för personalen.

- **Lärare upplever att de inte hinner stöda alla elever. Hur ska vi jobba med det här i de svenska skolorna?**

Lärare som har deltagit i NCU:s utvärderingar ger signaler om att deras elever inte får tillräcklig hjälp av speciallärare. Svaren i årskurs 3 vittnar om ett klart behov av mer stöd och tyder på brister i resurstilldelningen. NCU:s utvärderingar har visat den här tendensen både på svenskt och finskt håll. Klasslärarna var nöjdare med handledarresursen än med speciallärarresursen. Men inte ens hälften av klasslärarna upplevde att tillgången till skolgångshandledare var tillräcklig för den egna klassens elever. Signalerna från skolorna har uppmärksammats till exempel i regeringsprogrammet. Också lagstiftningen om trestegsstödet kommer att förnyas inom kort.

- **Utvärderingarna i årskurs 9 visar att det finns klara skillnader i elevbedömningen. Behöver vi i Svenskfinland göra mer för att avgångsvitsorden i årskurs 9 ska bli mer jämförbara?**

Skillnaderna i betygsättningen i slutet av årskurs 9 är en utmaning som länge har förekommit i både svensk- och finskspråkiga skolor. Utbildningsstyrelsen har därför tagit fram kriterier för bedömning av elevernas kunskaper för årskurs 6 och årskurs 9. Målet är att öka likvärdigheten i bedömningen och vitsordens jämförbarhet. Genom att använda de här kriterierna kan skolorna främja likvärdigheten i bedömningen. För att komma vidare mot en bättre jämförbarhet behövs även diskussioner inom och mellan skolor.

- **Hur kan vi bli bättre på samverkan mellan svenskspråkiga och finskspråkiga skolor?**

Utvärderingarna i finska visar att många elever i svenska skolor behöver mer kontakt med finska språket. Ett av många sätt att skapa en kontaktyta är ett ökat samarbete med finskspråkiga skolor. Också elever i finskspråkiga skolor har nytta av tätare kontakt med svenskspråkiga miljöer i och med att det ökar kontakten med svenskan. En slutsats i NCU:s utvärdering i B1-svenska i finskspråkiga skolor är att det behövs konkreta tillvägagångssätt som uppmuntrar till studier i svenska och förbättrar studiemotivationen. I förlängningen har alla insatser i den här riktningen betydelse för hur väl finländska elever behärskar de andra inhemska språken finska och svenska i framtiden.

ATT TA TAG I UTMANINGAR I DEN EGNA SKOLAN

Vad kan lärare och rektorer göra?

- Kartlägg situationen i olika ämnen i skolan. Titta på elevernas betyg, utvärderingsresultat och annan information med anknytning till elevernas resultat och verksamheten i skolan.
- Vad behöver göras? Välj några utvecklingsområden som ni tillsammans jobbar med.
- Gör upp en tydlig plan för ert utvecklingsarbete. Vilka mål har ni och hur når ni dem?
- Fundera också på:
  - Vem kunde ni samarbeta med? Är det t.ex. kommunens bildningssektor, andra skolor, någon organisation, biblioteket, existerande utvecklingsprojekt (t.ex. ett läsprojekt)?
  - Vem kunde stöda er med ekonomiska resurser?
  - Vem kunde komma till skolan och bidra med inspiration och sakkunskap?
- Jobba mot era gemensamma mål. Kolla då och då upp var ni står.

Litteratur

Informationen bygger på de publikationer som nämns här. NCU:s publikationer finns på vår webbplats www.karvi.fi. I slutet av varje utvärderingsrapport ingår rekommendationer som kan användas som underlag för diskussioner om olika åtgärder.

I den här publikationen har resultaten i vissa fall presenterats i en något annan form än i NCU:s rapporter. Det har gjorts med tanke på att resultaten i olika ämnen ska kunna jämföras.

Årskurs 1–6

Härmälä, M., Huhtanen, M., Puukko, M. & Marjanen, J. 2019a. A-englannin oppimistulokset 7. luokan alussa 2018. Julkaisut 13:2019. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_1319.pdf

Härmälä, M., Huhtanen, M., Puukko, M. & Marjanen, J. 2019b. Lärresultat i A-englenska i början av årskurs 7, 2018. Sammanfattningar 11:2019. Helsingfors: Nationella centret för utbildningsutvärdering. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_T1119.pdf

Härmälä, M. & Puukko, M. red. 2020. Taitotasaja ja suullista kielitaitoa. Näkökulmia englannin kielen oppimistulosten arvioinnin osoittamiin kehittämiskohteisiin. Artikkelikokoelma 1:2020. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. (innehåller en artikel på svenska) https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_Artikkelikokoelma_1_2020.pdf

Silverström, C., Åkerlund, C., Ukkola, A. & Metsämuuronen, J. 2020. Läget vid skolstarten. Kunskaper i modersmål och litteratur och i matematik i början av årskurs 1. Sammanfattningar 12:2020. Helsingfors: Nationella centret för utbildningsutvärdering. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/NCU_T1220.pdf

Silverström, C., Ukkola, A. & Metsämuuronen, J. 2023. Läget efter nybörjarundervisningen. Kunskaper i modersmål och litteratur och i matematik i början av årskurs 3. Publikationer 2:2023. Helsingfors: Nationella centret för utbildningsutvärdering. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_0223_0.pdf

Ukkola, A. & Metsämuuronen, J. 2019. Alkumittaus – Matematiikan ja äidinkielen ja kirjallisuuden osaaminen ensimmäisen luokan alussa. Julkaisut 17:2019. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_1719.pdf

Ukkola, A., Metsämuuronen, J. & Paananen, M. 2020. Alkumittauksen syventäviä kysymyksiä. Julkaisut 10:2020. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_Alkumittaus.pdf

Ukkola, A. & Metsämuuronen, J. 2021. Matematiikan ja äidinkielen ja kirjallisuuden osaaminen kolmannen luokan alussa. Julkaisut 20:2021. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_2021.pdf

Ukkola, A. & Metsämuuronen, J. 2023. Matematiikan ja äidinkielen taidot alkuopetuksen aikana. Perusopetuksen oppimistulosten pitkittäisarviointi 2018–2020. Julkaisut 1:2023. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_0123.pdf

Åkerlund, C., Marjanen, J. & Lepola, L. 2019. Lärresultat i finska i åk 6. Resultat av en utvärdering våren 2018. Publikationer 6:2019. Helsingfors: Nationella centret för utbildningsutvärdering. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_0619%20%281%29.pdf

Årskurs 7–9

Hellgren, J. & Marjanen, J. 2020. Svenska och litteratur i slutet av årskurs 9. Resultat av en utvärdering av lärresultat våren 2019. Publikationer 18: 2020. Helsingfors: Nationella centret för utbildningsutvärdering. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_1820.pdf

Hellgren, J. & Kauppinen, M. (toim./red.) 2020. Kirjoitan, siis ajattelen. Näkökulmia kirjoittamisen opetukseen. Jag skriver, alltså tänker jag. Perspektiv på skrivpedagogik. Artikkelikokoelma 2:2020. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. (innehåller artiklar på finska och svenska) https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_Artikkelikokoelma_2_2020.pdf

Härmälä, M. & Marjanen, J. 2022. Englantia koronapandemian aikaan. A-englannin osaaminen 9. luokan lopussa keväällä 2021. Julkaisut 22:2022. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_2222.pdf

Härmälä, M. & Marjanen, J. 2023a. B1-ruotsin oppimistulokset perusopetuksen päättövaiheessa 2022. Julkaisut 10:2023. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_1023.pdf

Härmälä, M. & Marjanen, J. 2023b. A-ruotsin oppimistulokset perusopetuksen päättövaiheessa 2022. Julkaisut 24:2023. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/Karvi_2423.pdf

Kauppinen, M. & Marjanen, J. 2020. Millaista on yhdeksäsluokkalaisten kielellinen osaaminen? Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimistulokset perusopetuksen päättövaiheessa 2019. Karvi. Julkaisut 13:2020. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_1320.pdf

Metsämuuronen, J. & Nousiainen, S. 2021. Matematiikkaa covid-19-pandemian varjossa. Matematiikan osaaminen 9. luokan lopussa keväällä 2021. Julkaisut 27:2021. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_2721.pdf

Metsämuuronen, J. 2023. Matematiikkaa covid-19-pandemian varjossa III. Syventäviä analyyseja matematiikan 9. luokan arvioinnista keväällä 2021. Julkaisut 31:2023 Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_3123.pdf

Åkerlund, C., Marjanen, J. & Peltola, E. 2022a. A-finska i årskurs 9. Utvärdering av lärresultat våren 2021. Publikationer 4:2022. Helsingfors: Nationella centret för utbildningsutvärdering. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/NCU_0422.pdf

Åkerlund, C., Marjanen, J. & Peltola, E. 2022b. A-finska kunskapsutveckling från åk 6 till åk 9. Publikationer 24:2022. Helsingfors: Nationella centret för utbildningsutvärdering. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_2422.pdf

Äldre sammanfattning på svenska

Silverström, C., Åkerlund, C. & Hellgren, J. 2021. Lärresultat i den svenskspråkiga grundskolan 2010–2020. Sammanfattningar 3:2021. Helsingfors: Nationella centret för utbildningsutvärdering. https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/NCU_T0321.pdf

Internationella studier

PIRLS

Leino, Sirén, Nissinen & Puhakka 2023. Puoli tuntia lukemista. Kansainvälinen lasten lukutaitotutkimus (PIRLS 2021). Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto. Tutkimuksia 37. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/86985>

Nissinen, Sirén & Leino 2023. Hur står det till med läsningen? Fjärdeklassares läsförmåga i svenskspråkiga skolor enligt PIRLS 2021-undersökningen. Pedagogiska forskningsinstitutet, Jyväskylä universitet. Studier 38. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/92116>

PISA

Hiltunen, J, Ahonen, A., Hienonen, N., Kauppinen, H., Kotila, J., Lehtola, P., Leino, K., Lintuvuori, M., Nissinen, K., Puhakka, E., Sirén, M., Vainikainen, M-P. & Vettenranta, J. 2023. PISA 2022 ensituloksia. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:49. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165295>

Leino, K. m.fl. 2019. PISA18-ensituloksia: Suomi parhaiden joukossa. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2019:40. Helsingfors: Undervisnings- och kulturministeriet. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161922>

Leino, K., Rautopuro, J. & Kulju, P. (toim.) 2021. Lukutaito – tie tulevaisuuteen. PISA 2018 Suomen pääraportti. Jyväskylä: Suomen kasvatustieteellinen seura. Kasvatusalan tutkimuksia 82. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/79055>

TIMSS

Vettenranta, J., Hiltunen, J., Kotila, J., Lehtola, P., Nissinen, K., Puhakka, E., Pulkkinen, J. & Ström, A. 2020. Tulevaisuuden avaintaidot puntarissa. Kahdeksannen luokan oppilaiden matematiikan ja luonnontieteiden osaaminen: kansainvälinen TIMSS 2019-tutkimus Suomessa. Kansainvälinen TIMSS-tutkimus Suomessa. Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylä. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/73019>

Övrigt

Utbildningsstyrelsen, Nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling. Bedömningen i språk i den grundläggande utbildningen | Utbildningsstyrelsen (oph.fi)

Vipunen, Utbildningsförvaltningens statistiktjänst, <https://vipunen.fi/sv-fi/>

Den här publikationen sammanfattar trender i NCU:s utvärderingar av lärresultat. Tyngdpunkten ligger på utvärderingar som har genomförts i den finlandssvenska grundskolan under åren 2018–2021. De ämnen som har utvärderats är modersmål och litteratur, matematik, finska och engelska. Resultatgenomgången gäller elevernas kunskaper i årskurserna 1–6 och 7–9. Resultaten i svenskspråkiga skolor jämförs med motsvarande resultat i finskspråkiga skolor i de fall där det är möjligt.

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) är en oberoende myndighet för utbildningsutvärdering. Centret genomför utvärderingar av utbildning samt av den verksamhet som bedrivs av dem som anordnar undervisning och utbildning. Utvärderingarna gäller allt från småbarnspedagogik till högskoleutbildning. Centret genomför också utvärderingar av lärresultat inom den grundläggande utbildningen och inom utbildningen på andra stadiet. Till NCU:s uppgifter hör även att stödja utbildningsanordnarna och högskolorna i frågor som gäller utvärdering och kvalitetshantering samt att utveckla utvärdering av utbildning.

ISBN 978-952-206-844-6 pdf
ISSN 2669-8811 (webbpublikation)

Nationella centret för utbildningsutvärdering
PB 380 (Hagnäskajen 6)
00531 Helsingfors

Telefonväxel 029 533 5500

karvi.fi/sv